

Gmina Wierzbica

Aktualizacja Strategii Rozwoju Gminy Wierzbica

NA LATA 2015-2020

LIPIEC 2014

SPIS TREŚCI

SPIS TREŚCI	1
WSTĘP.....	2
1. PRZYCZYNY I CELE AKTUALIZACJI STRATEGII ROZWOJU GMINY WIERZBICA DO 2020 ROKU	5
2. DIAGNOZA	6
2.1. Synteza diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej Gminy Wierzbica	6
2.2. Synteza diagnozy przestrzennej Gminy Wierzbica	14
2.3. Wnioski z badań ankietowych	18
2.4. Analiza SWOT	24
3. PLANOWANIE	27
3.1. Wizja i misja rozwoju Gminy Wierzbica do 2020 roku	27
3.2. Cele strategiczne i operacyjne Gminy Wierzbica do 2020 roku	27
4. POWIĄZANIE STRATEGII ROZWOJU GMINY WIERZBICA Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI SZCZEBŁA KRAJOWEGO, WOJEWÓDZKIEGO I POWIATOWEGO.....	30
4.1. Strategia Rozwoju Gminy Wierzbica a Strategia Rozwoju Kraju	30
4.2. Strategia Rozwoju Gminy Wierzbica a Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego	32
4.3. Strategia Rozwoju Gminy Wierzbica a Strategia Rozwoju Powiatu Chełmskiego.....	34
5. SYSTEM MONITOROWANIA I OCENY REALIZACJI WSKAŹNIKÓW OSIĄGANIA CELÓW STRATEGII.....	36
SPIS TABEL I RYSUNKÓW	40
ZAŁĄCZNIKI – WIELOLETNI PROGRAM INWESTYCYJNY NA LATA 2016-2020	41

WSTĘP

Art.7 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2001 r. nr 142, poz. 1591 z późn. zmianami) formułuje ogólnie zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty jako główne zadanie własne samorządu gminnego. Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U. z 2009 r. nr 84, poz. 712) wpisuje wykonywanie tych zadań w system spójnego realizowania polityki regionalnej i krajowej. Głównym jej narzędziem są dokumenty strategiczne władz wszystkich szczebli. Zapewniają one spójne prowadzenie polityki rozwoju i osiąganie celów wyznaczanych centralnie poprzez realizowanie celów formułowanych lokalnie.

Wdrożenia strategicznego systemu zarządzania jako podstawy racjonalnego i efektywnego sterowania procesami, zapewniającymi zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty gminnej, pozwala osiągnąć następujące korzyści:

1. efektywność – dzięki ocenie potencjału, pozostającego w dyspozycji władz samorządu gminnego, wyznaczaniu celów, zgodnych z oczekiwaniami mieszkańców i określaniu metod ich osiągnięcia, maksymalizujących efekty działań;
2. elastyczność – dzięki stałemu monitorowaniu efektów i zmieniających się uwarunkowań – zarówno wewnętrznych jak i zewnętrznych w stosunku do gminy;
3. spójność – dzięki spełnianiu wymogu zgodności strategii rozwoju gminy z dokumentami o charakterze strategicznym, tworzonych przez władze samorządu wszystkich szczebli i rząd krajowy;
4. udział wspólnoty w zarządzaniu gminą – dzięki uspołecznieniu procesu tworzenia założeń strategii.

Strategia rozwoju to dokument, wyznaczający ogólne strategiczne kierunki działań władz gminy dla osiągnięcia założonych celów, rozprawienia się z problemami, stanowiącymi bariery rozwoju, przy wykorzystaniu istniejących korzystnych uwarunkowań, narzucanych przez otoczenie. Zakres zainteresowań władz lokalnych pokrywa się z katalogiem zadań własnych, zapisanych w przywołanym art. 7 ustawy z dnia 8 marca o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2001 r. nr 142, poz. 1591 z późn. zmianami) i obejmuje zadania z zakresu:

- 1) ładu przestrzennego, gospodarki nieruchomościami, ochrony środowiska i przyrody oraz gospodarki wodnej,
- 2) gminnych dróg, ulic, mostów, placów oraz organizacji ruchu drogowego,
- 3) wodociągów i zaopatrzenia w wodę, kanalizacji, usuwania i oczyszczania ścieków komunalnych, utrzymania czystości i porządku oraz urządzeń sanitarnych, wysypisk i unieszkodliwiania odpadów komunalnych, zaopatrzenia w energię elektryczną i ciepłą oraz gaz,

- 3 a) działalności w zakresie telekomunikacji,
- 4) lokalnego transportu zbiorowego,
- 5) ochrony zdrowia,
- 6) pomocy społecznej, w tym ośrodków i zakładów opiekuńczych,
- 7) gminnego budownictwa mieszkaniowego,
- 8) edukacji publicznej,
- 9) kultury, w tym bibliotek gminnych i innych instytucji kultury, oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami,
- 10) kultury fizycznej i turystyki, w tym terenów rekreacyjnych i urządzeń sportowych,
- 11) targowisk i hal targowych,
- 12) zieleni gminnej i zadrzewień,
- 13) cmentarzy gminnych,
- 14) porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrony przeciwpożarowej i przeciwpowodziowej, w tym wyposażenia i utrzymania gminnego magazynu przeciwpowodziowego,
- 15) utrzymania gminnych obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz obiektów administracyjnych,
- 16) polityki prorodzinnej, w tym zapewnienia kobietom w ciąży opieki socjalnej, medycznej i prawnej,
- 17) wspierania i upowszechniania idei samorządowej, w tym tworzenia warunków do działania i rozwoju jednostek pomocniczych i wdrażania programów pobudzania aktywności obywatelskiej,
- 18) promocji gminy,
- 19) współpracy i działalności na rzecz organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3 Ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. z 2003 r. nr 96, poz. 873 z późn. zm.),
- 20) współpracy ze społecznościami lokalnymi i regionalnymi innych państw.

Dokument pt. „Aktualizacja Strategii Rozwoju Gminy Wierzbica na lata 2015-2020” powstał w ramach projektu partnerskiego „Lepszy Urząd”, współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet V: Dobre rządzenie, Działanie 5.2: Wzmocnienie potencjału administracji samorządowej,

Poddziałanie 5.2.1: Modernizacja zarządzania w administracji samorządowej. Podstawę dofinansowania stanowi umowa nr POKL.05.02.01-00-026/12. Projekt realizowany jest od 1 września 2012 r. do 31 sierpnia 2014 r.

Głównym celem projektu jest poprawa efektywności zarządzania oraz podniesienie jakości usług publicznych świadczonych w czterech urzędach gmin – partnerów projektu: Urzędzie Gminy Ruda-Huta, Urzędzie Gminy Sawin, Urzędzie Gminy Siedliszcze, Urzędzie Gminy Wierzbica oraz Starostwie Powiatowym w Chełmie poprzez wdrożenie w okresie 24 miesięcy działań, doskonalących w obszarach wymagających wsparcia, zdiagnozowanych za pomocą Wspólnej Metody Oceny – CAF.

Szczegółowe cele projektu są następujące:

1. podnoszenie jakości oraz zwiększenie dostępności usług publicznych, świadczonych przez pięć jednostek samorządu terytorialnego;
2. wdrażanie usprawnień zarządczych na poziomie całej organizacji, w tym w zakresie zarządzania jakością;
3. podniesienie kwalifikacji i kompetencji kadr pięciu jednostek samorządu terytorialnego;
4. wzmocnienie zdolności JST, objętych projektem w zakresie stanowienia aktów prawa miejscowego oraz aktów administracyjnych poprzez zapewnienie m. in. dostępu do systemów aktów prawnych;
5. wzmocnienie zdolności w zakresie opracowywania, wdrażania i ewaluacji polityki i strategii o zasięgu regionalnym i lokalnym JST objętych projektem.

Niniejszy dokument stanowi efekt realizacji celu piątego.

Dokument nie podlegał strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko w rozumieniu art. 46 i art. 47 *Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko*, ponieważ nie wyznacza ram dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko a jego realizacja nie może spowodować znaczącego oddziaływania na obszar Natura 2000. Przy czym za przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko przyjęto te, które zostały zidentyfikowane w *Rozporządzeniu Rady Ministrów z 9 listopada 2010 roku w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko*. Aktualizacja Strategii jest dokumentem wskazującym ogólne kierunki pożądanego rozwoju. Są one zgodne ze Strategią Rozwoju Województwa Lubelskiego, która przeszła procedurę strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Nie jest natomiast planem działania, na podstawie którego podejmowane są decyzje o realizacji konkretnych przedsięwzięć. Plany takie mogą być uchwalane jako implementacja przyjętej Strategii i o ile będą dotyczyły przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko lub znacząco oddziaływać na obszar Natura 2000 powinny przejść procedurę strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

1. PRZYCZYNY I CELE AKTUALIZACJI STRATEGII ROZWOJU GMINY WIERZBICA DO 2020 ROKU

Działania podjęte w trakcie realizacji projektu partnerskiego „Lepszy Urząd” ujawniły potrzebę aktualizacji Strategii Rozwoju Gminy Wierzbica na lata 2009–2015. Ocena obowiązującego dokumentu nie uzasadnia potrzeby tworzenia nowego dokumentu. Za przyjęciem wariantu aktualizacji obecnego dokumentu, jako alternatywy tworzenia zupełnie nowej strategii przemawiają następujące wnioski z weryfikacji:

1. nowy okres programowania funduszy unijnych oraz nowe wytyczne związane z pozyskiwaniem funduszy zewnętrznych;
2. ciągłość i spójność działań podejmowanych w kolejnych okresach programowania;
3. doświadczenia z realizacji i monitorowania efektów obowiązującej Strategii Rozwoju Gminy Wierzbica na lata 2009–2015.

Celem aktualizacji strategii jest zweryfikowanie wskaźników rozwoju społeczno-gospodarczego oraz zagospodarowania przestrzennego Gminy, z uwzględnieniem najnowszych danych i na tej podstawie przeformułowanie celów strategicznych

i operacyjnych planowanego rozwoju. Procedurę aktualizacji Strategii Rozwoju Gminy Wierzbica na lata 2009–2015 podzielono na następujące zadania:

Zadanie 1: Przeprowadzenie diagnozy społeczno-gospodarczej i przestrzennej, obejmującej analizę uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych rozwoju Gminy Wierzbica z wykorzystaniem aktualnych danych i wyników przeprowadzonych konsultacji społecznych oraz wskazanie głównych barier rozwojowych;

Zadanie 2: Wyznaczenie wizji i misji rozwoju Gminy Wierzbica;

Zadanie 3: Sformułowanie celów strategicznych i operacyjnych Aktualizacji Strategii Rozwoju Gminy Wierzbica na lata 2015-2020.

Zadanie 4: Stworzenie systemu monitorowania i oceny realizacji wskaźników osiągania celów zaktualizowanej strategii.

Sformułowane na nowo cele strategiczne i operacyjne powinny uwzględniać zaktualizowaną ocenę mocnych stron Gminy oraz zmienione uwarunkowania zewnętrzne (szanse i zagrożenia), by maksymalizować tempo rozwoju lokalnego.

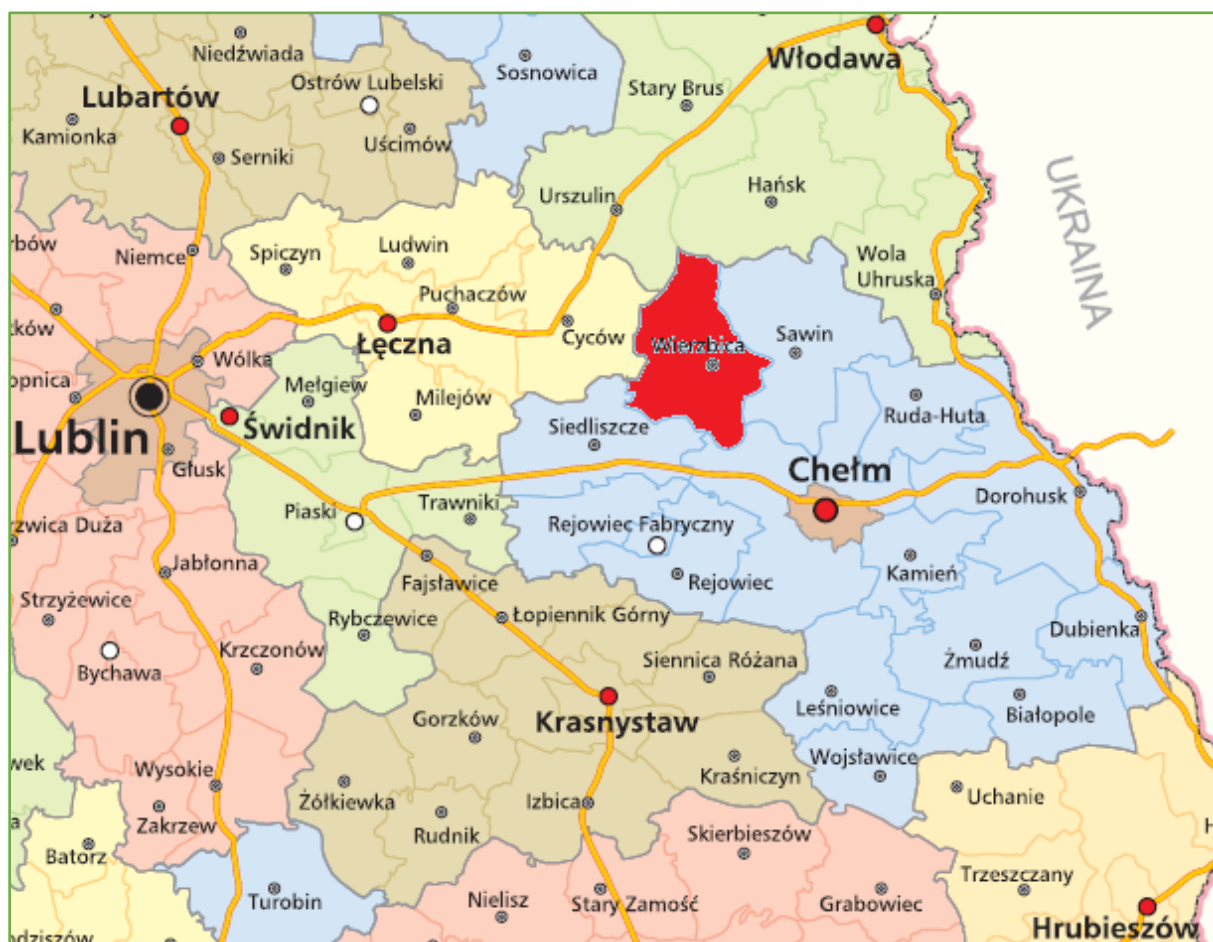
Spójność zaktualizowanego dokumentu z zapisami, zawartymi w dokumentach strategicznych na poziomie kraju, województwa i powiatu, stworzy formalną podstawę do ubiegania się Gminy Wierzbica o dofinansowanie zaplanowanych zadań z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej w latach 2014-2020.

2. DIAGNOZA

2.1. Synteza diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej Gminy Wierzbica

Gmina Wierzbica położona jest na terenie krain geograficznych Pagórów Chełmskich oraz Polesia Lubelskiego, w województwie lubelskim w zachodniej części powiatu chełmskiego, 25 km od Chełma – stolicy powiatu, oraz 70 km od Lublina. Graniczy z 6 gminami: Chełm, Sawin, Siedliszcze (powiat chełmski), Cyców (powiat łęczyński), Hańsk i Urszulin (powiat włodawski). Położenie Gminy na tle mapy administracyjnej województwa lubelskiego przedstawia Rysunek 1. Gmina zajmuje obszar 14 579 ha, zamieszkały na koniec 2013 roku przez 5 344 mieszkańców. Wskaźnik zaludnienia wynosi 37 osób/km². W skład gminy wchodzi 20 sołectw. Gmina ma charakter rolniczy, dominują gleby brunatne zaliczane do grupy III i IV.

Rysunek 1. Położenie Gminy Wierzbica na tle mapy administracyjnej województwa lubelskiego.

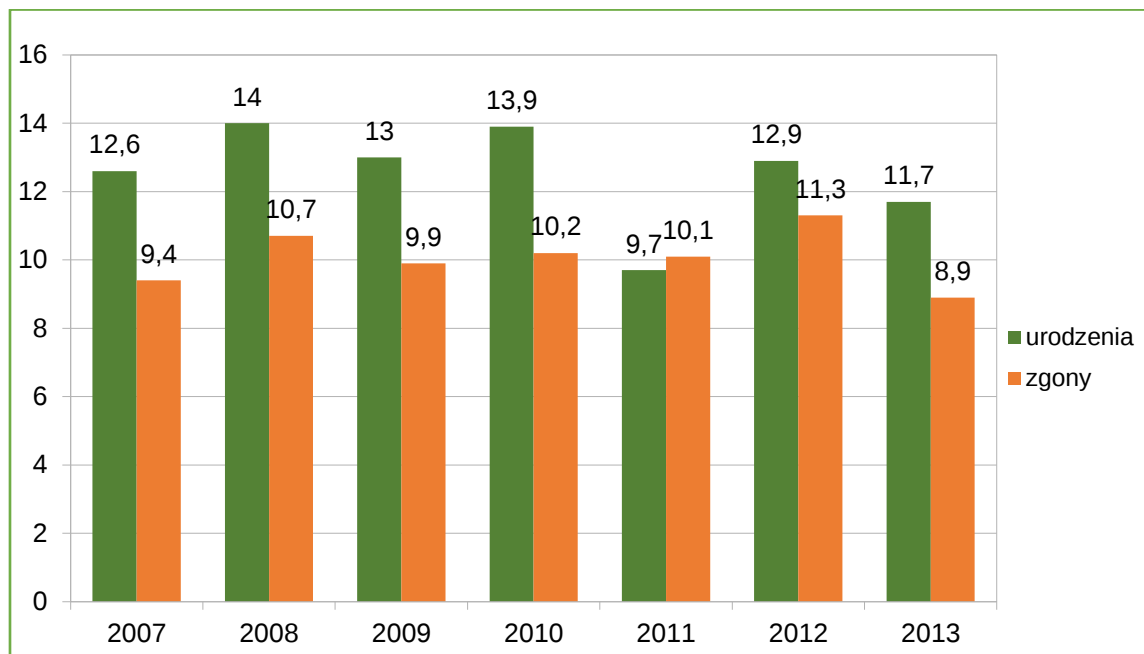

Źródło: opracowanie własne na podstawie mapy GUS.

Przyrost naturalny w 2013 roku wyniósł 2,8 osoby na 1000 osób. Od 2007 roku wskaźnik ten był miał wartość dodatnią, jedynie w 2011 roku spadł nieznacznie poniżej 0. Zestawienie danych dotyczących wskaźnika urodzin i zgonów na 1 000 mieszkańców w latach 2007-2013

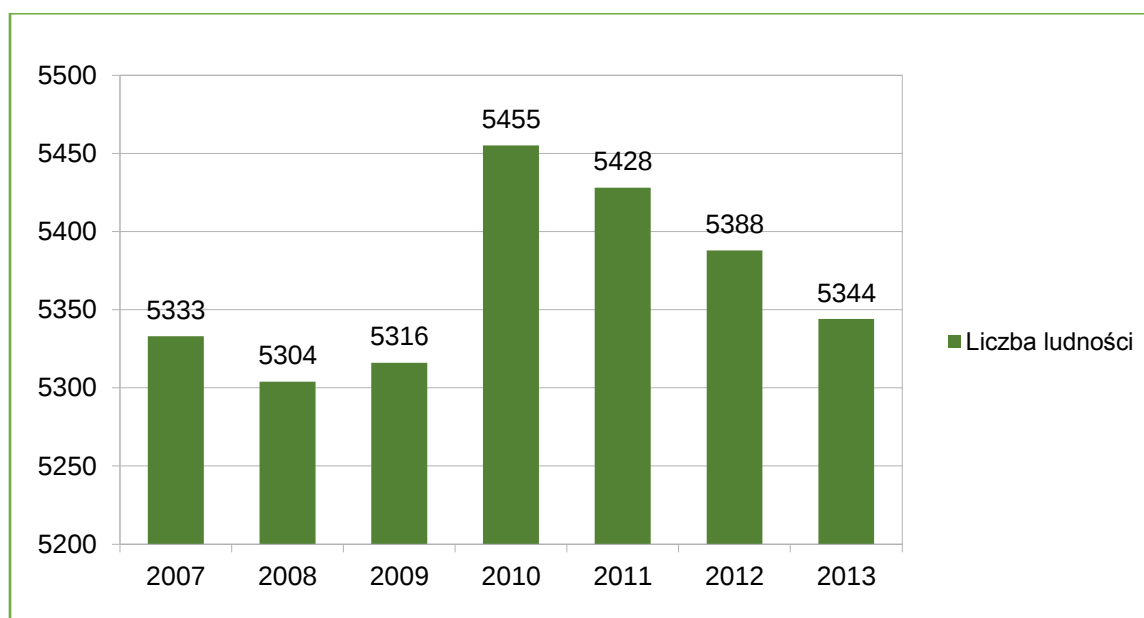
przedstawia Rysunek 2. Mimo to liczba ludności Gminy od 2010 roku systematycznie spada, co ilustruje Rysunek 3. Wskazuje to na występowanie zjawiska migracji.

Rysunek 2. Urodzenia i zgony na 1 tys. mieszkańców w Gminie Wierzbica w latach 2007-2013.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Rysunek 3. Liczba ludności Gminy Wierzbica w latach 2007-2013.

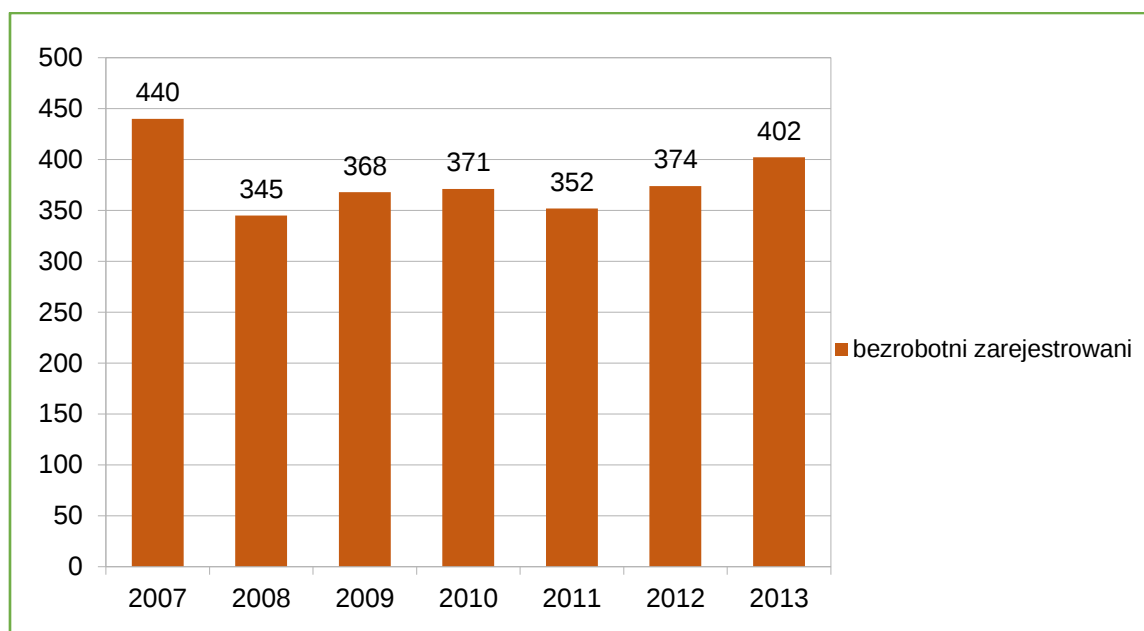

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Saldo migracji poza granice Gminy w 2013 wynosiło 0, rok wcześniej -2 i od 2007 roku była to najniższa wartość tego wskaźnika. Kobiet jest więcej w Gminie, ale różnica była niewielka (w 2013 roku wynosiła 4). W strukturze wiekowej mieszkańców najliczniejszą grupę w 2013

roku stanowiły osoby w wieku produkcyjnym - ok. 63% wszystkich mieszkańców, ale znaczący udział miała również grupa osób powyżej 70 roku życia – ok. 10%.

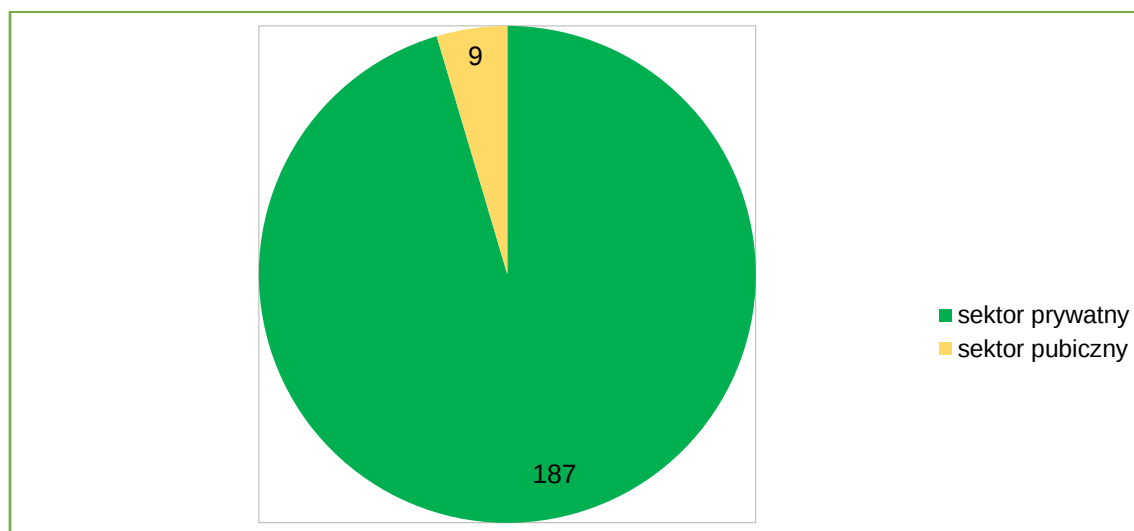
Rysunek 4. Liczba bezrobotnych zarejestrowanych w Gminie Wierzbica w latach 2007-2013.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W 2007 roku zarejestrowano 440 osób bezrobotnych, w następnym roku można zauważyć spory spadek – 95 osób mniej. Ale w kolejnych latach liczba ta ponownie wzrosła. W 2011 odnotowano mały spadek, ale od tego czasu liczba osób bezrobotnych stale rośnie i zbliża się do poziomu z 2007 roku. Pełne dane dotyczące liczby bezrobotnych zarejestrowanych w Gminie Wierzbica w latach 2007-2013 przedstawia Rysunek 4. Bezrobocie częściej dotyka kobiety niż mężczyzn. Udział osób bezrobotnych wśród ludności wieku produkcyjnym wynosi 11%, ale w Gminie występuje też zjawisko bezrobocia ukrytego.

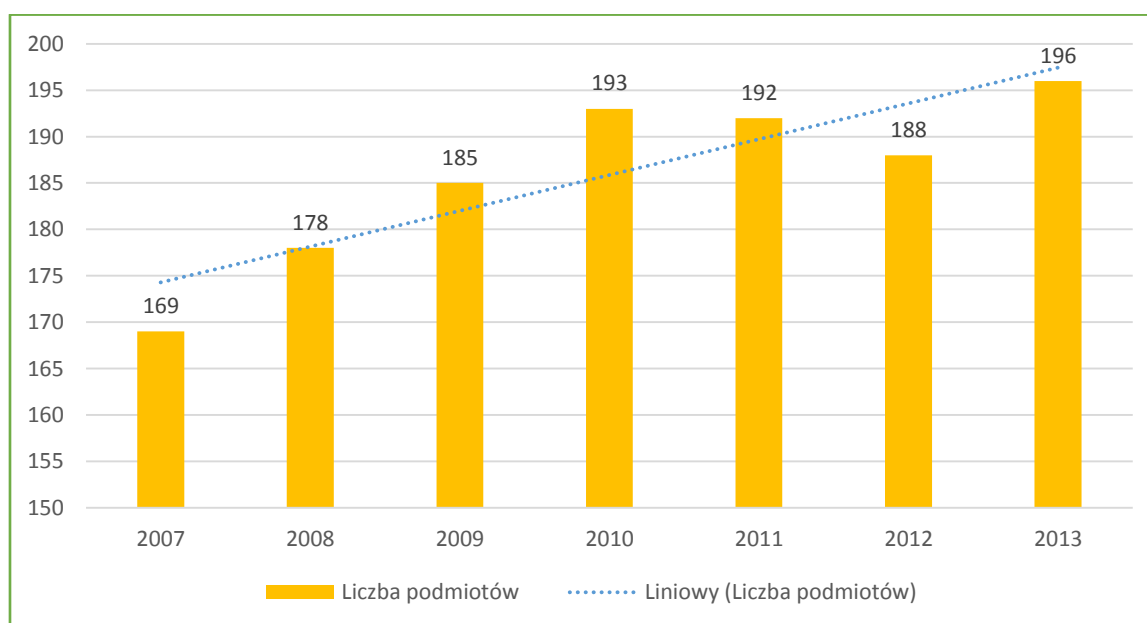
Rysunek 5. Struktura własnościowa przedsiębiorstw wpisanych do rejestru REGON na terenie Gminy Wierzbica w 2013 roku.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W 2013 roku na terenie Gminy Wierzbica do rejestru REGON wpisanych było 196 jednostek gospodarczych. W sektorze prywatnym zarejestrowano 187 przedsiębiorstw, w sektorze publicznym tylko 9. Strukturę własnościową przedstawia Rysunek 5. Najwięcej przedsiębiorstw było z sekcji G czyli handel hurtowy, detaliczny i naprawa pojazdów samochodowych (52) oraz z sekcji F – budownictwo. W latach 2007-2013 liczba podmiotów ulegała zmianom, ale ze stałą tendencją wzrostową co wskazuje Rysunek 6. W 2013 roku było o 30 podmiotów gospodarczych (ok. 15%) więcej niż w roku 2007.

Rysunek 6. Liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON na terenie Gminy Wierzbica w latach 2007-2013 wraz z zaznaczoną linią trendu.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Jednak porównując wskaźnik przedsiębiorczości (liczba podmiotów gospodarczych na 1 tys. mieszkańców) w Gminie Wierzbica z gminami sąsiednimi i z powiatem chełmskim zestawiony w Tabeli 1 należy zauważyć, że stan istniejący nie jest zadowalający. Wskaźnik ten w Gminie Wierzbica na koniec 2013 roku (36,99) był jednym z najniższych. Na mniejszym poziomie był on tylko w Gminie Siedliszcze (35,58). Również w porównaniu z wskaźnikiem przedsiębiorczości dla całego powiatu chełmskiego (44,21) Gmina Wierzbica plasuje się wyraźnie poniżej średniego poziomu powiatowego.

Tabela 1. Porównanie wskaźnika przedsiębiorczości (liczba podmiotów gospodarczych na 1 tys. mieszkańców) w Gminie Wierzbica z gminami sąsiednimi i powiatem chełmskim według stanu na koniec roku 2013.

L.p.	Nazwa jednostki	Liczba mieszkańców	Liczba podmiotów gospodarczych	Wskaźnik przedsiębiorczości
1.	Gmina Cyców	7 953	342	42,75

2.	Gmina Chełm	13 944	920	66,00
3.	Gmina Hańsk	3 830	174	45,79
4.	Gmina Sawin	5 668	247	43,57
5.	Gmina Siedliszcze	6 959	249	35,58
6.	Gmina Urszulin	4 112	251	61,22
7.	Gmina Wierzbica	5 344	196	36,99
8.	Powiat Chełmski	79 573	3 514	44,21

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W Gminie funkcjonują cztery Wiejskie Domy Kultury oraz Gminna Biblioteka Publiczna, która ma cztery filie w różnych miejscowościach Gminy. W 2012 roku biblioteka zebrała 947 czytelników. Księgozbiór sięga 23181 woluminów, a liczba wypożyczeń na 1 czytelnika rocznie wynosi 13,4.

Działalność prowadził jeden klub sportowy „Ogniwo”, który zbierał 89 członków prowadząc treningi w piłce nożnej w czterech grupach. Treningi odbywały się na stadionie zbudowanym w latach 80.-tych, a zmodernizowany w 2007 roku.

Gmina posiada walory turystyczne. Największym atutem jest ścieżka rowerowa “Pętla Wierzbica” o długości 88 km. Trasa biegnie przez miejscowości: Wierzbica, Cyców i Chełm.

Innymi interesującymi obiektami mogą być:

- kościół rzymsko – katolicki pw. Św. Małgorzaty z końca XVIII wieku,
- zespół dworko – parkowy z 1904 roku,
- wczesnośredniowieczne grodziska z IX w.

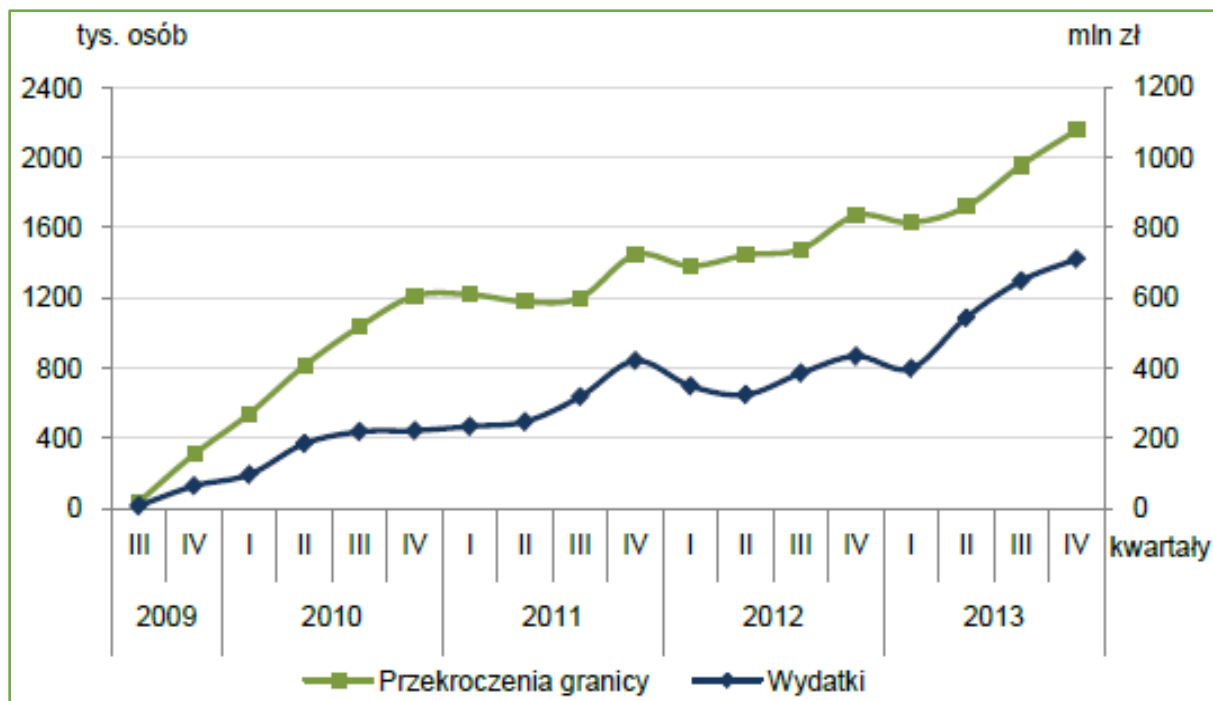
W Gminie dostępne są miejsca noclegowe w trzech gospodarstwach agroturystycznych.

Podstawowa opieka zdrowotna w Gminie jest zapewniona poprzez dwie przychodnie niepubliczne oraz jedną aptekę ogólnodostępną. Najbliższy szpital funkcjonuje w Chełmie.

Na terenie gminy znajduje się jedno przedszkole, 3 oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych, 2 szkoły podstawowe 1 punkt filialny oraz jedno gimnazjum. Do przedszkoli w 2012 roku uczęszczało 66 dzieci, do szkoły podstawowej 330 uczniów, natomiast do gimnazjum 170 uczniów. Wyposażenie sal informatycznych nie jest najlepsze. W szkołach podstawowych przypada prawie 9 uczniów na komputer z dostępem do Internetu, a w gimnazjum jest to aż 17 uczniów na tego typu komputer. Gimnazjum i szkoła

podstawowa w Wierzbicy posiadają nowoczesne obiekty sportowe zbudowane w ramach programu "Orlik 2012".

Rysunek 7. Mały ruch graniczny oraz wydatki poniesione w Polsce przez cudzoziemców przekraczających granicę polsko-ukraińską w latach 2009-2013.

Źródło: „Badanie obrotu towarów i usług na zewnętrznej granicy Unii Europejskiej na terenie Polski w IV kwartale 2013 roku”, GUS Urząd Statystyczny w Rzeszowie, Warszawa-Rzeszów, 20 lutego 2014 r., s. 10.

Gmina Wierzbica położona jest w strefie nadgranicznej z Ukrainą i objęta jest Umową między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Gabinetem Ministrów Ukrainy o zasadach małego ruchu granicznego podpisaną w Kijowie dnia 28 marca 2008 roku. Wprowadzone w oparciu o tę umowę ułatwienia w przekraczaniu granicy zwiększyły liczbę osób przekraczających granicę i znacznie pobudziły wymianę handlową co ilustruje Rysunek 7.

Według badania GUS 66,5% wydatków cudzoziemców w Polsce zostało poniesionych w pasie do 50 km od granicy, w tym najwięcej cudzoziemców dokonywało zakupów w pasie do 50 km od granicy z Ukrainą – 87,8%. Delimitację obszarów oddziaływania granicy na podstawie odległości od granicy miejsca dokonania zakupów przez Polaków i cudzoziemców przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski w IV kwartale 2013 roku przedstawia Rysunek 8. Rocznie przez przejście w Dorohusku wjeżdża do Polski przez przejście drogowe – ponad 700 tys. osób, a przez przejście kolejowe – ok. 65 tys. osób, czyli razem ok. 30% całej wymiany w ramach małego ruchu granicznego z Ukrainą.

Dane te mają istotne znaczenie ze względu na stały wzrost wartości zakupów dokonywanych przez cudzoziemców w strefie przygranicznej. W Polsce średnie wydatki poniesione przez jednego cudzoziemcę przekraczającego granicę polsko-ukraińską w IV kwartale 2013 r. wyniosły 661 zł i w odniesieniu do analogicznego okresu roku poprzedniego wydatki te były

o 27,3% wyższe. Stowarzyszenie się Ukrainy z Unią Europejską stwarza dodatkowe perspektywy na zwiększenia wymiany osobowej i towarowej. A tym samym dodatkowe szanse dla rozwoju także Gminy Wierzbica zwłaszcza w kontekście rozwoju przedsiębiorczości w takich dziedzinach jak handel i usługi.

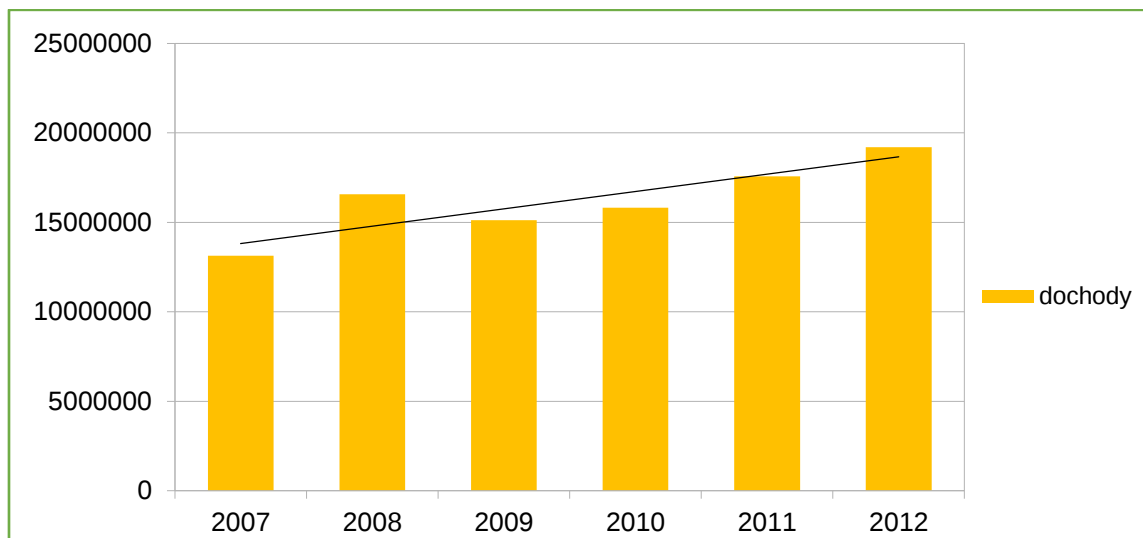
Rysunek 8. Delimitacja obszarów oddziaływania granicy na podstawie odległości od granicy miejsca dokonania zakupów przez Polaków i cudzoziemców przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski w IV kwartale 2013 roku.

Źródło: „Badanie obrotu towarów i usług na zewnętrznej granicy Unii Europejskiej na terenie Polski w IV kwartale 2013 roku”, GUS Urząd Statystyczny w Rzeszowie, Warszawa-Rzeszów, 20 lutego 2014 r., s. 15.

Dodatkowym elementem wzmagającym zainteresowanie ruchem przygranicznym jako czynnikiem wspierającym rozwój Gminy Wierzbica jest budowa przejścia granicznego między Polską i Białorusią we Włodawie.

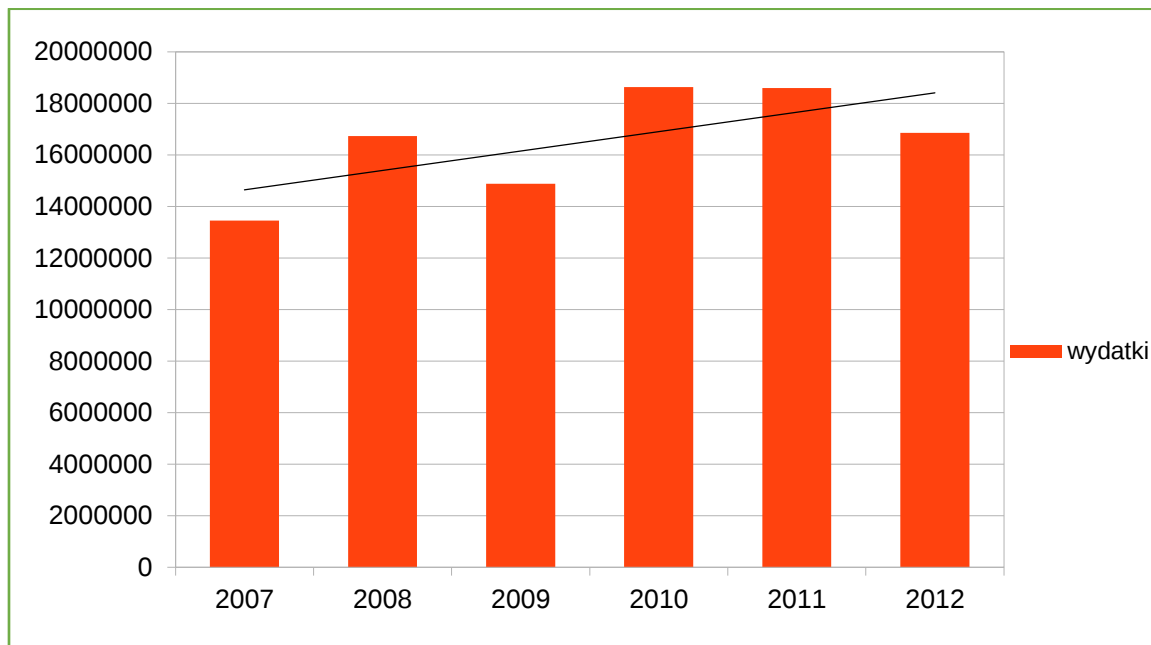
Rysunek 9. Dochody budżetu Gminy Wierzbica w latach 2007-2012 wraz z zaznaczoną linią trendu.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Dochody i wydatki ogółem budżetu Gminy Wierzbica w latach 2007-2012 miały tendencję wzrostową, a ich wielkość nie przekraczała kwoty 20 mln zł. Dane za ten okres przedstawiają Rysunki 9 i 10 oraz Tabela 3.

Rysunek 10. Wydatki budżetu Gminy Wierzbica w latach 2007-2012 wraz z zaznaczoną linią trendu.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W strukturze wydatków w 2012 roku główne działy to:

- oświata i wychowanie – 43 %

- pomoc społeczna – 21 %
- administracja publiczna – 10 %
- kultura i ochrona dziedzictwa narodowego – 5 %
- rolnictwo i łowiectwo – 4%.
- obsługa długu publicznego 2%.

Różnicę między dochodami i wydatkami w latach 2007-2012 przedstawia Tabela 2.

Tabela 2. Różnica między dochodami i wydatkami budżetu Gminy Wierzbica w latach 2007-2012 w PLN.

Rok	Dochody	Wydatki	Różnica między dochodami i wydatkami
2007	13 145 016,31	13 453 341,45	-308 325,14
2008	16 576 492,35	16 733 280,83	-156 788,48
2009	15 124 710,96	14 874 709,39	250 001,57
2010	15 819 023,36	18 626 934,59	-2 807 911,23
2011	17 567 871,82	18 590 776,39	-1 022 904,57
2012	19 203 291,00	16 851 815,03	2 351 475,97

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Zwraca uwagę duży deficyt w latach 2010-2011 (odpowiednio 18% i 6%) związany z finansowaniem prowadzonych inwestycji przy udziale środków unijnych, których rozliczenie spowodowało znaczący wzrost dochodów w 2012 roku i związaną z tym nadwyżkę budżetową przekraczającą 10% wszystkich dochodów. Sytuacja ta oraz stosunkowo nie duży udział w wydatkach kosztów obsługi długu publicznego wskazują na istnienie jeszcze pewnych możliwości finansowania inwestycji w latach 2015-2020 ze środków własnych budżetu Gminy np. jako niezbędny wkład własny do projektów współfinansowanych z funduszy UE.

2.2. Synteza diagnozy przestrzennej Gminy Wierzbica

Na terenie Gminy od 2004 roku obowiązuje miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego. Przedmiotem ustaleń planu jest :

- 1) przeznaczenie terenów wraz z liniami rozgraniczającymi te tereny,

2) warunki zabudowy i zagospodarowania terenów i obiektów, w tym podlegających ochronie,

3) zasady obsługi w zakresie infrastruktury technicznej.

Ustalenia planu obejmują:

- środowisko przyrodnicze,
- środowisko kulturowe,
- mieszkalnictwo,
- usługi,
- wytwórczość i składowanie,
- infrastrukturę techniczną,
- komunikację
- rolnictwo i leśnictwo.

Na terenie Gminy znajdują się obszary i obiekty przyrodnicze objęte ochroną prawną w postaci:

1. Poleskiego Parku Narodowego – Bagno Bubnów.
2. Otuliny Poleskiego Parku Narodowego.
3. Chełmskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu.
4. Pomników przyrody, obejmujących : 2 drzewa rosnące w zespole dworsko – parkowym w Chylinie Wielkim, 1 modrzew rosnący w miejscowości Święcica.
5. Korytarzy powiązań przyrodniczych – doliny rzeczne - obejmujących ochroną dna dolin rzecznych Świnki i Lepituchy oraz drobnych cieków wodnych stanowiących istotny element lokalnego systemu ekologicznego gminy.

Natomiast rejestr zabytków obejmuje ochroną następujące obiekty na terenie Gminy:

- 1) grodzisko - w granicach historycznych w miejscowości Busówno Kolonia,
- 2) zespół dworsko - parkowy w Chylinie Wielkim, czas powstania 1904 r. - w granicach historycznych, nr rej. zabytków - CH A/110/16,
- 3) kościół rzymskokatolicki w Olchowcu, czas powstania 1788 - 1791, wraz z wyposażeniem wnętrza i otoczeniem, w granicach cmentarza kościelnego nr rej. zabytków - A/83
- 4) grodzisko zw. „Wały” w Tarnowie - w granicach historycznych, nr rej. zabytków – CH A/106/11.

Ponadto ewidencja zabytków obejmuje 16 obiektów architektury i budownictwa oraz 8 cmentarzy i mogił, które podlegają pośredniej opiece konserwatorskiej.

Na obszarze gminy dominują gleby klasy III i IV, na niewielkich obszarach można znaleźć gleby bielcowe, czarne ziemie i torfowe. Znajdują się tu także złoża surowców mineralnych w postaci:

- udokumentowanego złoża węgla kamiennego Sawin LZW,
- udokumentowanego złoża węgla kamiennego Lublin K – 8 LZW,
- udokumentowanego złoża surowców węglanowych „Bezek”.

Układ infrastruktury transportowej dostępnej na obszarze Gminy oparty jest o drogę wojewódzką nr 841, Cyców–Wierzbica–Staw, która łączy drogę krajową o znaczeniu międzynarodowym S-12 (E373) biegnącą na południe od granic Gminy z drogą krajową 82 z Lublina do Włodawy. Droga krajowa nr 12 (S-12 E373) jest częścią europejskiej sieci TEN-T i biegnie od zachodniej Granicy Państwa – Głogów – Kalisz – Piotrków Trybunalski (węzeł na autostradzie A1) – Radom – Puławy – Lublin – Piaski – Chełm – Dorohusk – wschodnia Granica Państwa i dalej w kierunku Kijowa. Uzupełnieniem tych podstawowych linii komunikacyjnych są drogi o znaczeniu powiatowym i gminnym. Łączna sieć drogowa na terenie Gminy wynosi 109,70 km. Strukturę sieci z podziałem na kategorie dróg przedstawia Tabela 3.

Tabela 3. Sieć drogowa na terenie Gminy Wierzbica z podziałem na kategorie.

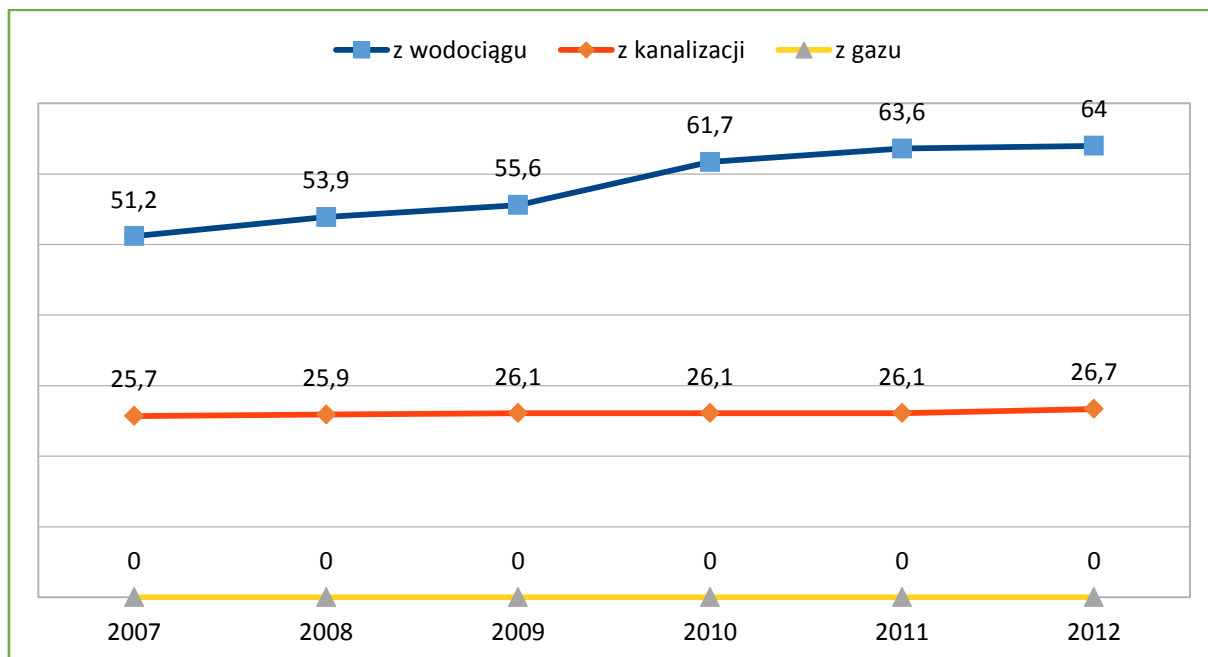
L.p.	Kategoria drogi	Długość w km	Udział w % w całej sieci
2.	wojewódzkie	13,9	11
3.	powiatowe	58,3	54
4.	gminne	37,5	35
5.	Razem	109,7	100

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W strukturze sieci drogowej w Gminie zwraca uwagę dominujący udział dróg powiatowych. Z jednej strony stwarza to możliwości dla budżetu Gminy zmniejszenia wydatków na bieżące utrzymanie dróg gminnych oraz prowadzenie inwestycji w tym zakresie, ale z drugiej strony uzależnia możliwości poprawy stanu dróg od inwestycji powiatowych. Stan nawierzchni dróg, zwłaszcza powiatowych, jest niezadawalający i wymaga przeprowadzenia niezbędnych modernizacji.

Przez teren Gminy nie przebiegają linie kolejowe. Najkorzystniejszy dostęp do kolei w postaci linii kolejowej nr 7 (Warszawa-Lublin-Chełm-Dorohusk-Kijów) o znaczeniu międzynarodowym będącej częścią transeuropejskich korytarzy transportowych należących do sieci TEN-T jest poprzez stacje kolejowe znajdujące się w Chełmie.

Rysunek 11. Udział mieszkańców Gminy Wierzbica korzystających z sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej w ogólnej liczbie mieszkańców w latach 2007-2012 w %.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W poprzednim okresie planowania władze Gminy przeprowadziły znaczącą rozbudowę sieci wodociągowej oraz kanalizacyjnej. Efektem tych wysiłków jest w latach 2007-2012 znaczny wzrost liczby mieszkańców korzystających z wodociągów z 51,2% w 2007 roku do 64% w roku 2012. Podobnie z siecią kanalizacyjną, chociaż tutaj przyrost jest mniej widoczny ze względu na rozproszoną zabudowę i dedykowaną jej rozbudowę przydomowych oczyszczalni ścieków. W 2007 roku dostęp do niej miało 25,7% mieszkańców, a w 2012 roku 26,7%. Na terenie Gminy nie ma jednak sieci gazowej. Pełne zestawienie danych przedstawia Rysunek 11.

Mimo systematycznej rozbudowie sieci wodociągowej odsetek mieszkańców korzystających z tej instalacji jest nieco niższy niż średnio w całym powiecie chełmskim. Ale sytuacja jest odwrotna odnośnie kanalizacji. Tutaj dane dotyczące Gminy Wierzbica są lepsze niż średnia w powiecie. Jednak pod względem dostępu każdej z tych instalacji odsetek korzystających w Gminie jest wyraźnie mniejszy niż średnia dla województwa lubelskiego i dla Polski. Dane te przedstawia Tabela 4. Wskazują one konieczny kierunek rozwoju także na perspektywę 2015-2020.

Tabela 4. Porównanie korzystających z instalacji wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej w Gminie Wierzbica i w powiecie chełmskim, województwie lubelskim i w Polsce w 2012 roku w %.

Korzystający z instalacji w % ogółu ludności (dane z roku 2012)	W Gminie Wierzbica	W powiecie chełmskim	W województwie lubelskim	W Polsce
---	--------------------	----------------------	--------------------------	----------

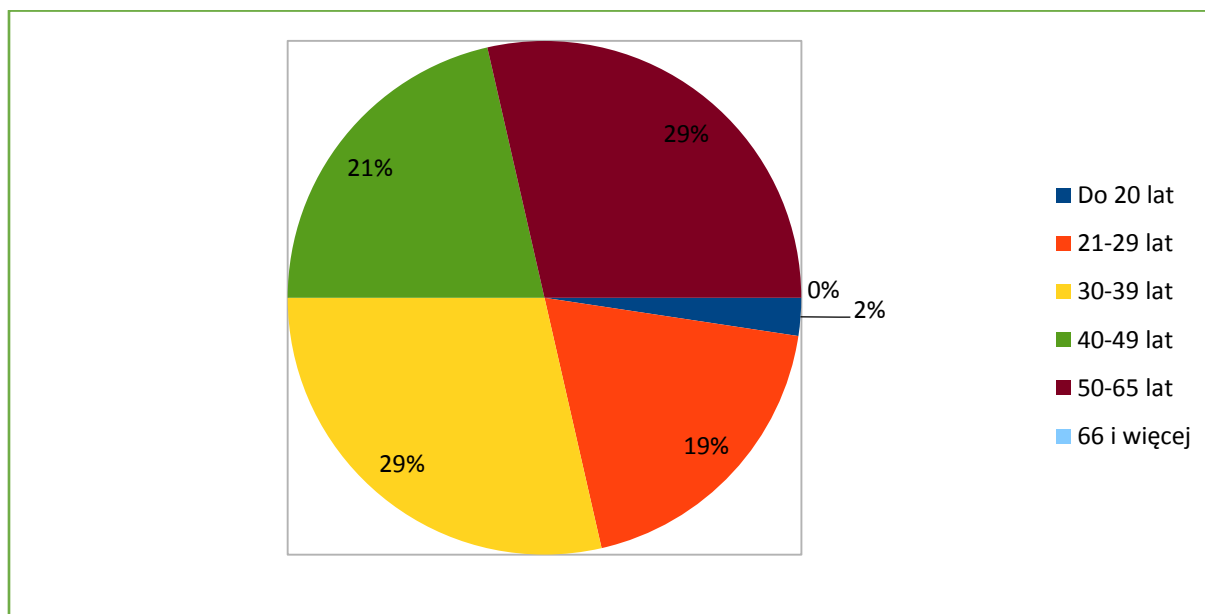
z wodociągu	64,00%	70,30%	81,70%	87,90%
z kanalizacji	26,70%	22,50%	49,30%	64,30%
z gazu	0,00%	8,70%	39,80%	52,40%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

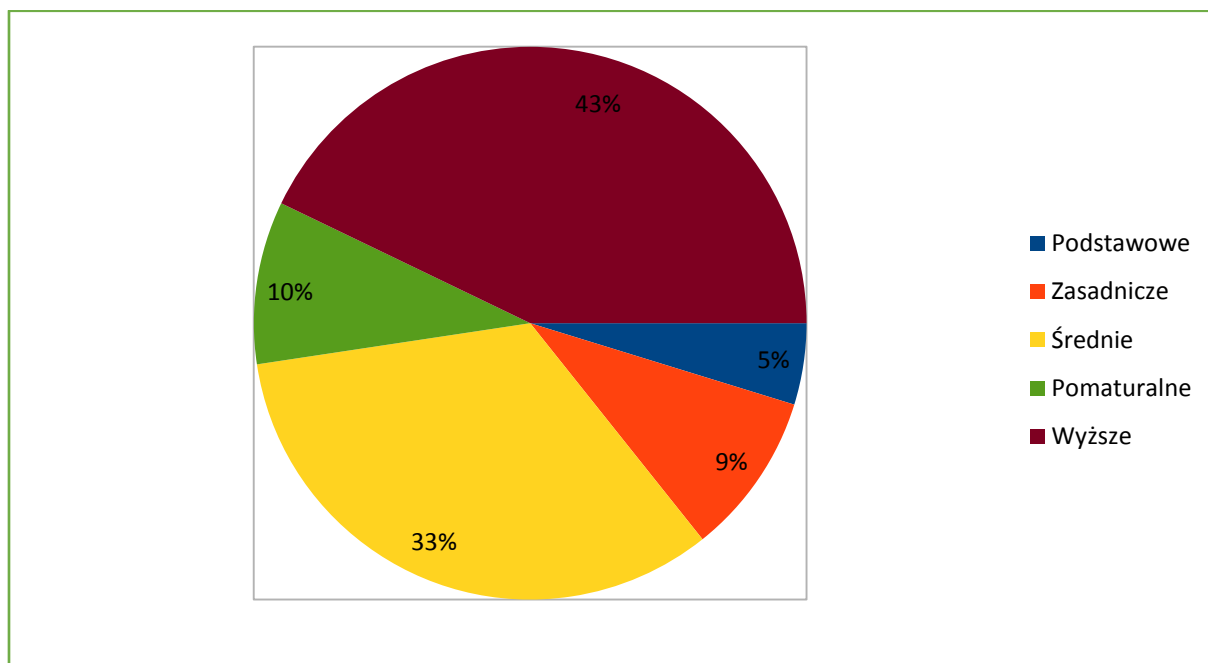
2.3. Wnioski z badań ankietowych

Ważnym źródłem wiedzy będącej podstawą planowania rozwoju lokalnego w postaci Aktualizacji Strategii Rozwoju Gminy Wierzbica na lata 2015-2020 są wyniki badania ankietowego wśród mieszkańców Gminy. Charakterystykę respondentów pod względem wieku i wykształcenia przedstawiają Rysunki 12 i 13.

Rysunek 12. Struktura ankietowanych pod względem wieku.

Źródło: opracowanie własne.

Rysunek 13. Struktura ankietowanych pod względem wykształcenia.

Źródło: opracowanie własne.

Na pytanie o mocne strony Gminy Wierzbica najwięcej wskazań otrzymało bliskie położenie od miasta Chełm i Włodawa oraz przejścia granicznego w Dorohusku oraz wysoka aktywność samorządu gminnego w zakresie działalności inwestycyjnej i pozyskiwania funduszy unijnych. Nieco słabiej doceniono dobrze rozbudowaną infrastrukturę techniczną: sieć drogową, wodociągową, kanalizacyjną, energetyczną i telekomunikacyjną. A najmniejsze uznanie zdobyła odpowiedź wskazująca jako mocną stronę dobre gleby do produkcji rolnej i baza surowcowa do rozwoju przetwórstwa rolno-spożywczego. Pełne wyniki przedstawia Tabela 5.

Tabela 5. Odpowiedzi na pytanie o mocne strony Gminy Wierzbica.

MOCNE STRONY GMINY WIERZBICA TO:				
Opis cechy:	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Bliskie położenie gminy od Chełma i Włodawy oraz przejścia granicznego w Dorohusku	24	12	6	
Dobrze rozbudowana infrastruktura techniczna: sieć drogową, wodociągową, kanalizacyjną, energetyczną i telekomunikacyjną	12	26	4	

Dobre gleby do produkcji rolnej i baza surowcowa do rozwoju przetwórstwa rolno-spożywczego	3	23	15	1
Dostępność terenów do rozwoju usług rekreacyjno-turystycznych oraz budownictwa mieszkaniowego	5	26	11	
Wysoka aktywność samorządu gminnego w zakresie działalności inwestycyjnej i pozyskiwania funduszy unijnych	19	17	5	

Źródło: opracowanie własne.

Natomiast w pytaniu o słabe strony Gminy Wierzbica odpowiedzi były bardziej zdecydowane. Najwięcej odpowiedzi „zdecydowanie tak” i „raczej tak” uzyskał problem wysokiego bezrobocia, a na drugim miejscu znalazło się rozdrobnienie gospodarstw rolnych i ich niska dochodowość. Całość rozkładu odpowiedzi na poszczególne pytania przedstawia Tabela 6.

Tabela 6. Odpowiedzi na pytanie o słabe strony Gminy Wierzbica.

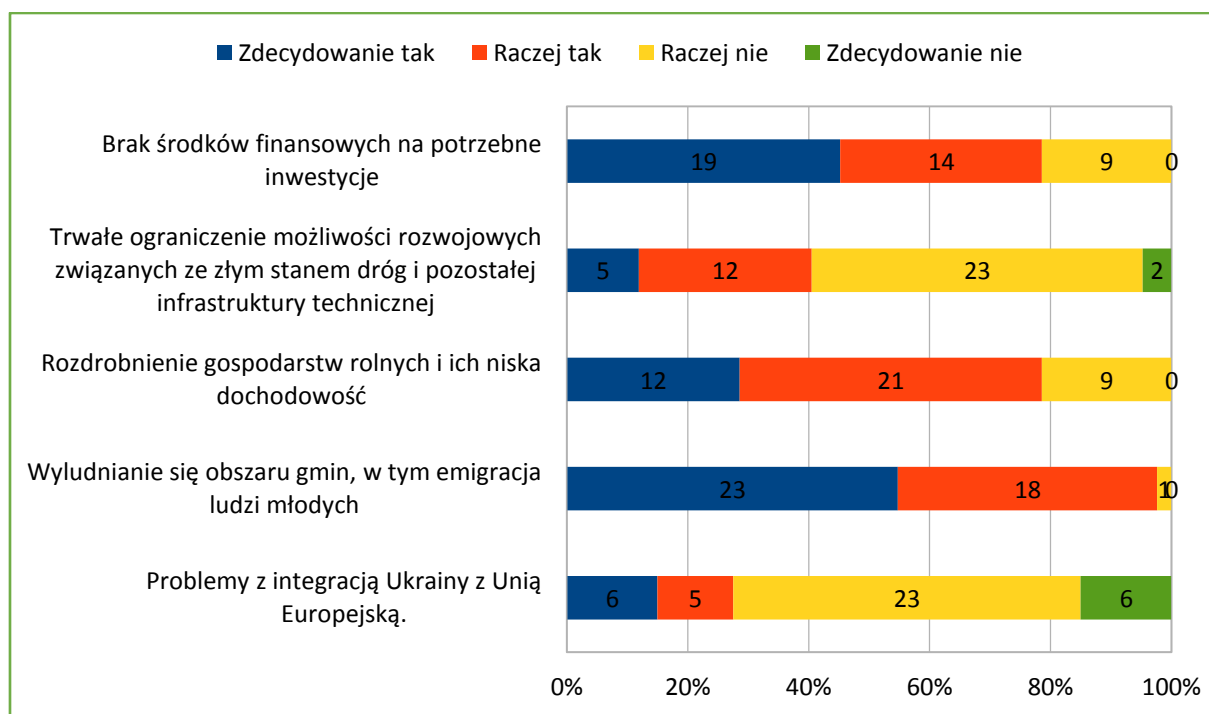
SŁABE STRONY GMINY WIERZBICA TO:				
Opis cechy:	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Wysoki poziom bezrobocia	26	13	2	
Zły stan dróg	7	19	15	
Rozdrobnienie gospodarstw rolnych i ich niska dochodowość	10	19	13	
Niedostatecznie rozwinięta infrastruktura techniczna (wodociągi, kanalizacja, sieć gazowa brak dostępu do internetu)	3	8	22	9
Brak terenów inwestycyjnych	6	13	21	2
Brak projektu energii odnawialnych (w szczególności solary)	1			

Źródło: opracowanie własne.

W odpowiedzi na pytanie o zagrożenia dla rozwoju Gminy Wierzbica najczęściej wskazać na tak uzyskało wyludnianie się Gminy i brak środków finansowych na potrzebne inwestycje, a także rozdrobnienie gospodarstw rolnych i ich niska dochodowość. Najmniejsze obawy

ankietowanych wzbudzają problemy z integracją Ukrainy z Unią Europejską. Pełne wyniki przedstawia Rysunek 14.

Rysunek 14. Rozkład odpowiedzi na pytanie o zagrożenia dla rozwoju Gminy Wierzbica.

Źródło: opracowanie własne.

Rysunek 15. Rozkład odpowiedzi na pytanie o szanse dla rozwoju Gminy Wierzbica.

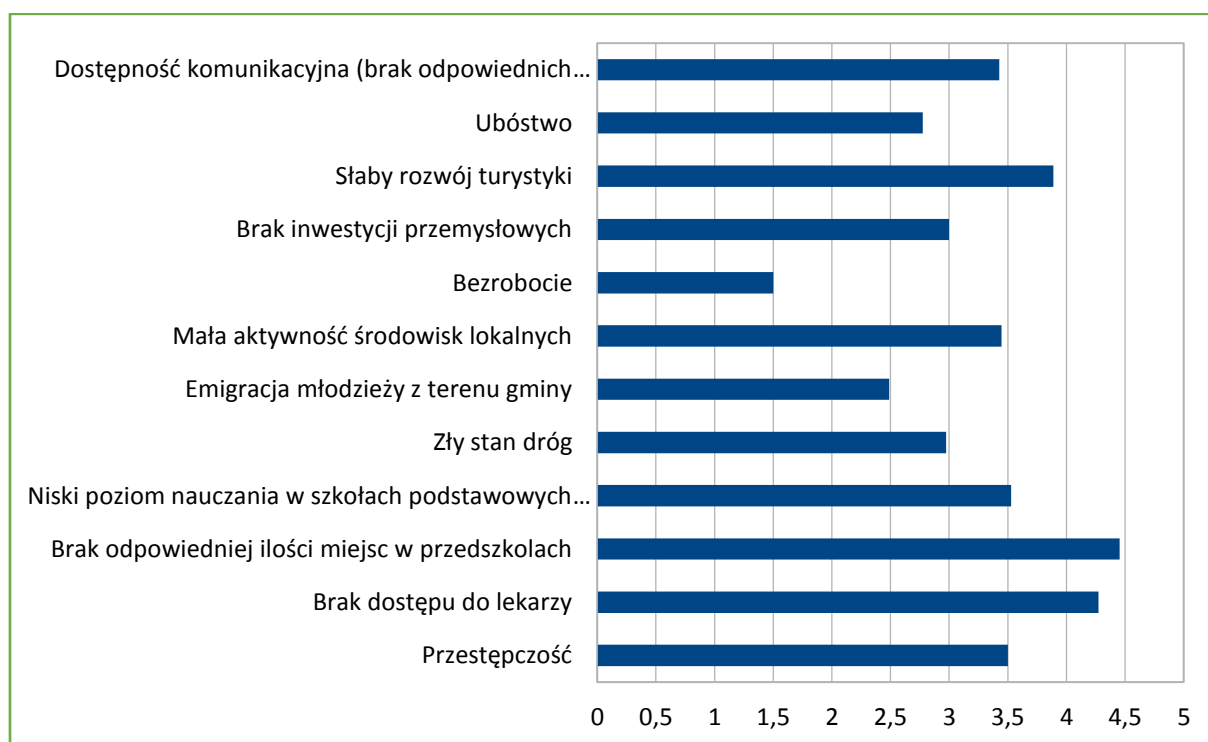
Źródło: opracowanie własne.

Główne szanse na rozwój Gminy Wierzbica respondenci upatrują we włączeniu się w tworzenie przemysłu wydobywania węgla i energetyki konwencjonalnej, w wykorzystaniu funduszy unijnych do rozbudowy i modernizacji infrastruktury technicznej oraz w tworzeniu

wsparcia dla rozwoju przedsiębiorczości i poprawy konkurencyjności istniejących przedsiębiorstw. Całość uzyskanych odpowiedzi została zestawiona na Rysunku 15.

Wiele kierunkowych wskazówek można wyciągnąć z tej części badania, w której postawiono pytanie o to jakie problemy wymagają pilnego rozwiązania. Ankietowani mieszkańcy Gminy mogli usystematyzować wybrane zagadnienia w hierarchii od najpilniejszych – 1 punkt, do najmniej pilnych – 5 punktów. Z uzyskanych odpowiedzi zbudowana została mapa znaczenia poszczególnych zagadnień w skali od 1 do 5. Uzyskane wyniki przedstawia Rysunek 16. I tak problemy do najpilniejszego rozwiązania to: bezrobocie, emigracja młodzieży z terenu Gminy, ubóstwo, brak inwestycji przemysłowych i zły stan dróg. Najmniejszy niepokój wywołuje brak odpowiedniej liczby miejsc w przedszkolach, brak dostępu do lekarzy i przestępczość.

Rysunek 16. Uzyskane odpowiedzi na pytanie o najpilniejsze problemy do rozwiązania w skali od 1 do 5.

Źródło: opracowanie własne.

Uzupełnieniem przeprowadzonego badania ankietowego jest badanie satysfakcji interesantów z jakości funkcjonowania Urzędu Gminy Wierzbica przeprowadzone równolegle w ramach programu „Lepszy urząd” współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej.

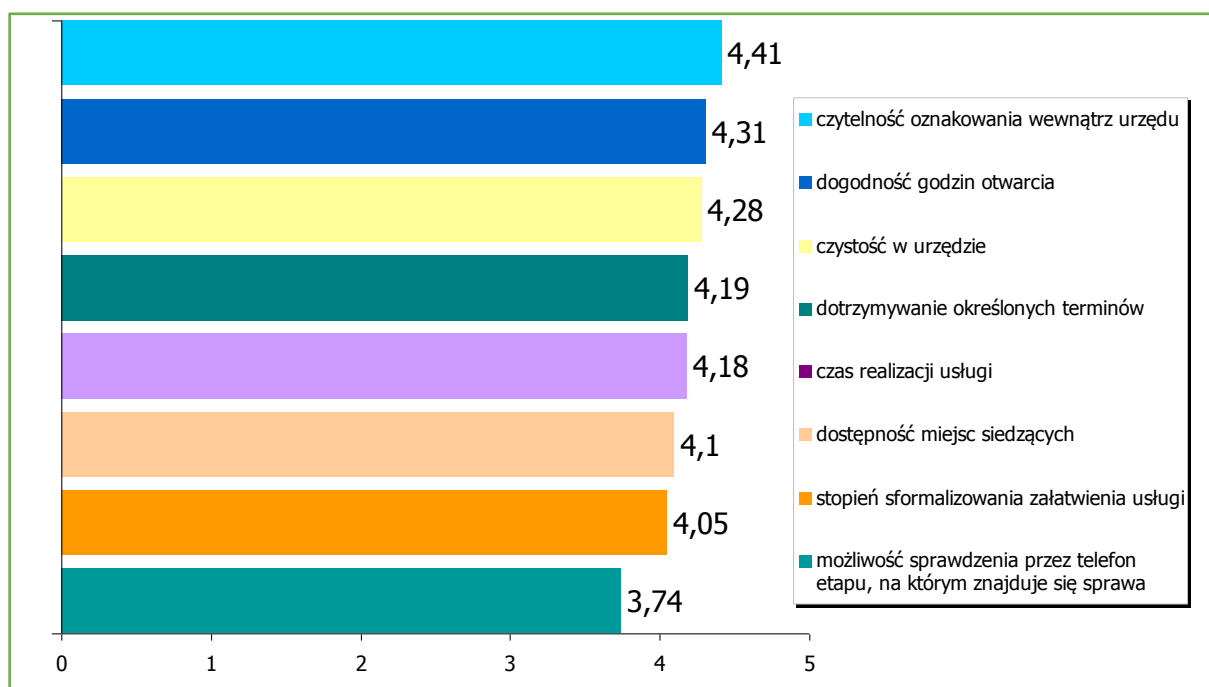
Analiza satysfakcji klientów z usług świadczonych przez urząd gminy pokazuje wysoką satysfakcję z poziomu obsługi klienta w urzędzie. Niemal każdy odwiedzający urząd gminy mieszkaniec ocenia go pozytywnie (92,9 % ocen pozytywnych) oraz traktuje urząd jako „przyjazny dla klienta” – 94,3 % opinii pozytywnych. Opinie te znajdują swoje potwierdzenie

także w wieloaspektowym teście satysfakcji (Rysunek 17), w którym średnia wskazań w przypadku testowanych czynników oscylowała pomiędzy wysokimi wartościami 3,74 a 4,48 – na skali od jednego do pięciu. Stan ten dotyczył zarówno aspektu: jakości obsługi, jak i obsługi przez pracowników urzędu.

W aspekcie: jakości obsługi zdecydowanie najniżej spośród wszystkich testowanych czynników oceniona została możliwość telefonicznego ustalenia statusu sprawy (3,74). Największą satysfakcję wywołały natomiast: czytelność oznakowania w urzędzie (4,41) oraz dogodne godziny otwarcia (4,31).

W aspekcie: zadowolenia z obsługi przez pracowników urzędu najniższe (choć relatywnie wysokie) noty zyskały: zainteresowanie urzędnika rozwiązaniem problemu (4,17) oraz jego reakcje na potrzeby klientów (4,18). Największą satysfakcję wywołały: schludny wygląd pracowników urzędu (4,48) oraz ich kompetencje (4,35).

Rysunek 17. Wieloaspektowy test satysfakcji z obsługi przez pracowników Urzędu Gminy Wierzbica.

Źródło: dr Tomasz Godlewski „Badanie satysfakcji interesantów z jakości funkcjonowania Urzędu Gmina Wierzbica”, Warszawa-Chełm czerwiec 2014.

Uzyskane wyniki wskazują, że wzrost satysfakcji klientów wymagać będzie podjęcia przede wszystkim działań Związanych z większą „przyjaznością” urzędu znajdującą swój wyraz w upraszczaniu procedur, zmniejszaniu formalności oraz umożliwianiu klientom zdalnego (telefonicznego lub elektronicznego) dostępu do informacji o statusie załatwianych spraw.

2.4. Analiza SWOT

Część diagnostyczna dokumentu kończy się całościową oceną mocnych i słabych stron Gminy Wierzbica w relacji do szans i zagrożeń występujących zarówno wewnątrz, jak i w otoczeniu zewnętrznym. Do tego celu służący analiza SWOT, którą przedstawia Tabela 7. Punktem wyjścia do planowania rozwoju są mocne strony. Barrierami rozwoju są natomiast słabe strony. Szanse wskazują możliwe do podjęcia działania wzmagające możliwości rozwoju. A zagrożenia opisują niekorzystne warunki, które mogą wystąpić zarówno wewnątrz Gminy, jak i w jej otoczeniu. Mogą one przeszkodzić we właściwym wykorzystaniu istniejących szans.

Tabela 7. Analiza SWOT dla Gminy Wierzbica.

<u>Mocne strony:</u>	<u>Słabe strony:</u>
• Korzystne położenie w pobliżu szlaków komunikacyjnych o znaczeniu międzynarodowym i krajowym: drogowych (S12-E373 zachodnia Granica Państwa-Kalisz-Piotrków Trybunalski węzeł z autostradą A1-Radom-Lublin-Chełm-Dorohusk-Kowel-Kijów oraz DK 82 Lublin-Włodawa połączonych ze sobą drogą wojewódzką nr 841 biegnącą przez teren Gminy Wierzbica) oraz kolejowym (nr 7 Warszawa-Lublin-Chełm-Dorohusk-Kijów). Droga nr 12 i linia kolejowa nr 7 wchodzą w skład transeuropejskich korytarzy transportowych należących do sieci TEN-T • Położenie w pobliżu miasta Lublin oraz w obszarze funkcjonalnym miast Chełm i Łęczna oraz w strefie przygranicznej z Ukrainą oraz Białorusią • Bogate zasoby naturalne (węgiel kamienny, gaz łupkowy, wapienie, torf) • Cenne przyrodniczo środowisko naturalne • Sieć wodna wraz z rozbudowanymi	• Rozproszona struktura osadnicza utrudniająca rozbudowę infrastruktury liniowej i podnosząca koszty jej utrzymania • Zmniejszająca się liczba ludności i emigracja ludzi młodych oraz wykształconych • Niskie dochody mieszkańców wraz ze znacznym uzależnieniem od transferów społecznych • Wysoki i rosnący poziom bezrobocia połączony ze występowaniem na znaczącą skalę ubóstwa i wykluczenia społecznego • Rozdrobnienie gospodarstw rolnych i wynikająca stąd ich mała dochodowość • Niedostatecznie rozwinięty skup i przetwórstwo rolno-spożywcze • Brak rozwiniętej bazy turystyczno-rekreacyjnej • Mała aktywność gospodarcza mieszkańców i niska konkurencyjność istniejących przedsiębiorstw • Niezadawalający stan dróg powiatowych i gminnych • Niedostatecznie rozwinięta sieć

zbiornikami retencyjnymi • Gleby o dobrej jakości sprzyjającej rozwojowi rolnictwa i na jego bazie przetwórstwa spożywczego • Istniejąca i rozbudowywana infrastruktura drogowa, telekomunikacyjna, energetyczna oraz wodno-kanalizacyjna • Rozwinięta baza edukacyjna • Dostęp do funduszy unijnych w tym do Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Lubelskiego i Programu Operacyjnego dla Polski Wschodniej • Duża aktywność władz jednostek samorządu terytorialnego szczebla gminnego w zakresie działalności inwestycyjnej	wodociągowa, kanalizacyjna i gazowa • Małe możliwości finansowania rozwoju z budżetu samorządu gminnego
<u>Szanse:</u>	<u>Zagrożenia:</u>
• Wykorzystanie funduszy UE w perspektywie budżetowej 2014-2020 dla wsparcia rozwoju • Przygotowanie i rozpoczęcie wydobywania złóż węgla kamiennego wraz z rozbudową infrastruktury towarzyszącej • Przygotowanie i podjęcie inwestycji w rozwój wytwórstwa energii i przemysłu opartego na przetwarzaniu węgla powiązanych z jego wydobyciem • Budowa drogi ekspresowej S12 na odcinku Lublin-Chełm • Modernizacja i rozbudowa dróg powiatowych i gminnych • Tworzenie usług logistyczno-spedycyjnych wokół infrastruktury transportowej • Inicjowanie rozwoju mikro-przedsiębiorczości przy wsparciu środków unijnych	• Rezygnacja Ukrainy z integracji z Unią Europejską i zmniejszenie wymiany osobowej oraz towarowej • Bariera w dostępie do funduszy unijnych w postaci braku środków własnych na niezbędny wkład krajowy • Nasilenie się zjawiska emigracji ludzi młodych i wykształconych prowadzące do dalszego wyludniania się terenu Gminy • Spadek dochodów realnych mieszkańców • Brak wykorzystania możliwości w zakresie wsparcia unijnego i krajowego dla innowacyjności i rozwoju przedsiębiorczości, a także konkurencyjności istniejących przedsiębiorstw • Zaniechanie planów wydobywania węgla kamiennego i budowy przemysłu energetycznego związana z brakiem koniunktury w gospodarce światowej

• Zwiększenie wymiany osobowej i towarowej Ukrainy z krajami UE • Rozwój rynku skupu i sprzedaży świeżych produktów rolniczych, w tym rolnictwa ekologicznego, m.in. poprzez giełdy rolno-spożywcze i aktywność grup producenckich • Tworzenie produktów i marek lokalnych oraz regionalnych • Rozwój energetyki odnawialnej i wzrost popytu na surowce do bio-energetyki • Wykorzystanie istniejącego potencjału dla rozwoju turystyki i rekreacji (w tym agroturystyki) • Wzmacnianie aktywności obywatelskiej przez wsparcie dla organizacji pozarządowych i różnego rodzaju inicjatyw lokalnych	i/lub blokadą ze względów na ochronę środowiska naturalnego • Brak poprawy rynku płodów rolnych i przetwórstwa rolno-spożywczego • Zbyt mała przedsiębiorczość mieszkańców powodująca nie pełne wykorzystanie wsparcia z funduszy zewnętrznych przeznaczonych na ten cel • Rezygnacja przez rząd z planów budowy drogi ekspresowej S12 na odcinku Lublin-Chełm • Nie efektywny system finansowania samorządów • Przeciążenie budżetu Gminy wydatkami społecznymi wymuszające rezygnację lub daleko idące ograniczenie planów modernizacji i rozbudowy infrastruktury komunalnej • Niespójność działań samorządowych na różnych szczeblach
--	---

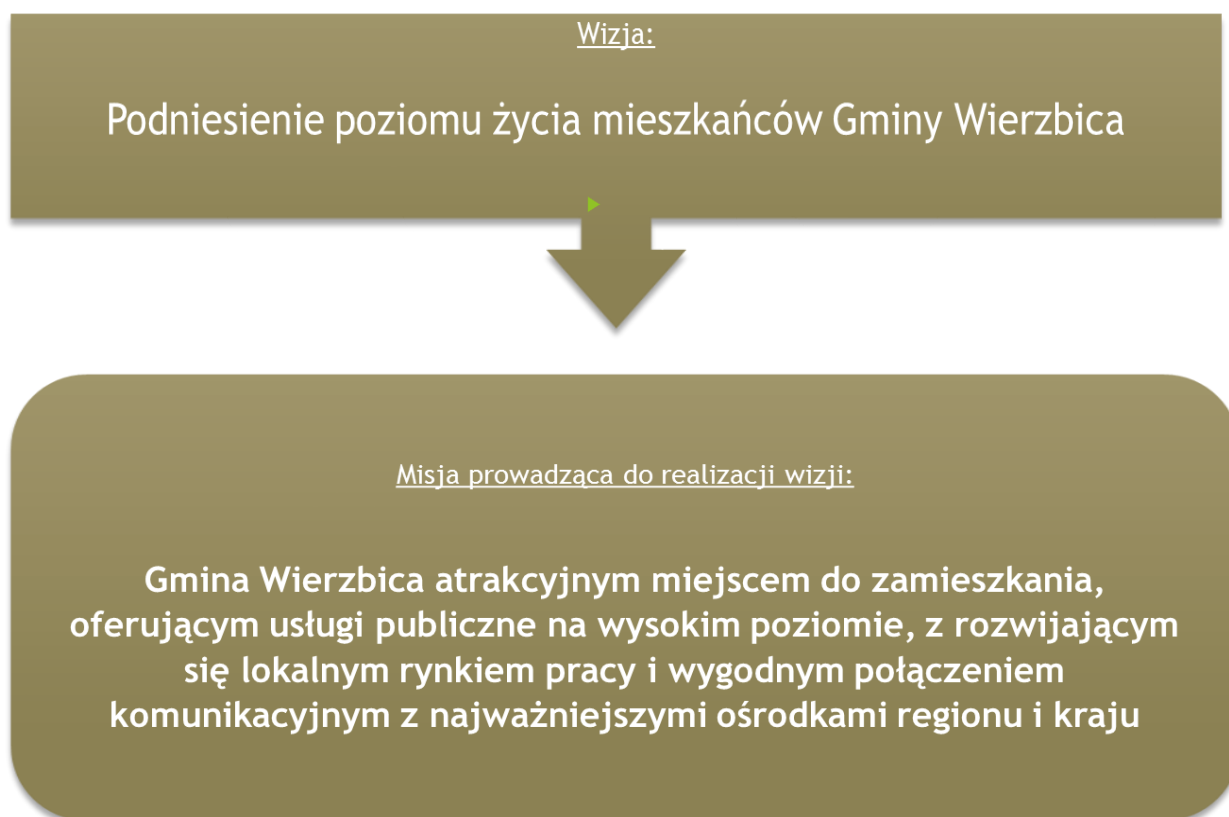
Źródło: opracowanie własne.

3. PLANOWANIE

3.1. Wizja i misja rozwoju Gminy Wierzbica do 2020 roku

Wizję rozwoju Gminy Wierzbica do 2020 roku wraz z konkretyzującą ją misją przedstawia Rysunek 18.

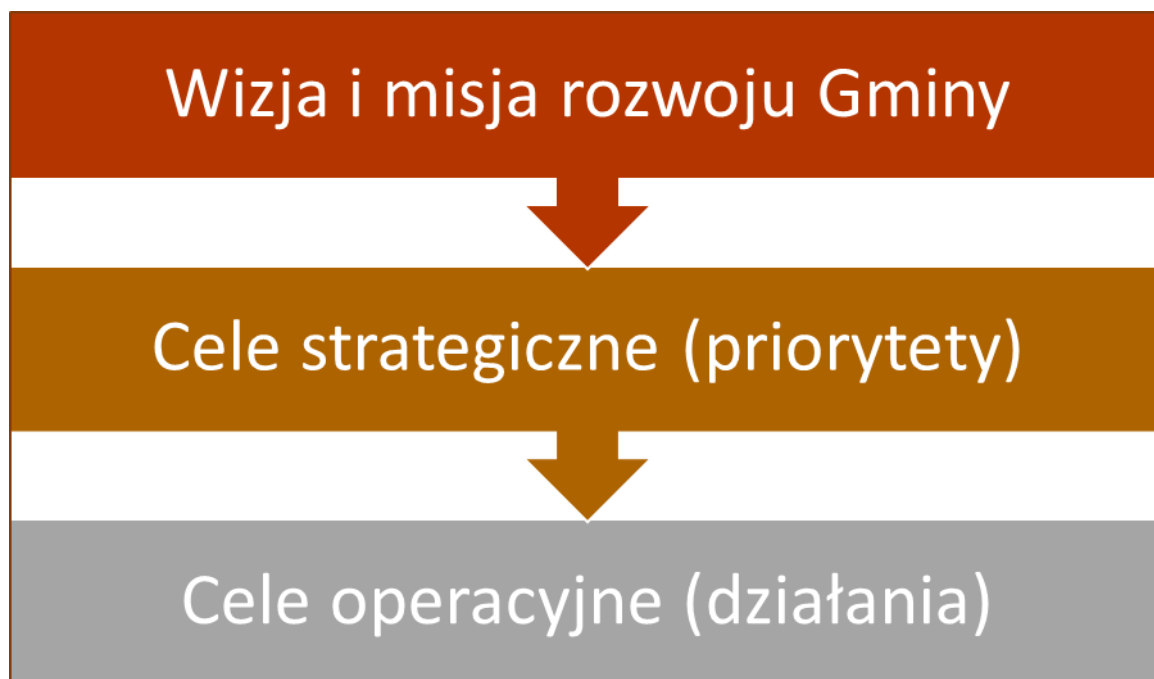
Rysunek 18. Wizja i misja rozwoju Gminy Wierzbica w perspektywie do roku 2020.

3.2. Cele strategiczne i operacyjne Gminy Wierzbica do 2020 roku

Powiązanie wizji i misji rozwoju Gminy Wierzbica z celami strategicznymi (priorytetami) i celami operacyjnymi (działaniami) przedstawia Rysunek 19.

Rysunek 19. Powiązanie wizji i misji rozwoju Gminy Wierzbica z celami strategicznymi i celami operacyjnymi.

Źródło: opracowanie własne.

Opis celów strategicznych (priorytetów) i powiązanych z nimi celów operacyjnych (działań) przedstawia Tabela 8.

Tabela 8. Cele strategiczne i cele operacyjne rozwoju Gminy Wierzbica do 2020 roku.

Numeracja	Nazwa celu	Opis
1.	Cel strategiczny	Wykorzystanie dostępnego potencjału dla zrównoważonego rozwoju gospodarczego
1.1.	Cel operacyjny	Wykorzystanie zasobów naturalnych dla rozwoju gospodarki
1.2.	Cel operacyjny	Poprawa stanu i ochrona środowiska naturalnego w zgodzie z potrzebami żywiołymi człowieka
1.3.	Cel operacyjny	Rozwój konkurencyjnego rolnictwa towarowego i ekologicznego wraz z organizacją rynku dystrybucji produktów oraz przetwórstwa rolno-spożywczego
2.	Cel strategiczny	Rozwój lokalnego rynku pracy połączony ze zwiększeniem konkurencyjności i innowacyjności lokalnej gospodarki
2.1.	Cel operacyjny	Wzrost atrakcyjności inwestycyjnej poprzez poprawę dostępności komunikacyjnej
2.2.	Cel operacyjny	Wspieranie małej i średniej przedsiębiorczości
2.3.	Cel operacyjny	Wykorzystanie przygranicznego położenia, małego ruchu granicznego i procesu stowarzyszenia Ukrainą z UE do rozwoju kooperacji i inicjatyw gospodarczych

3.	Cel strategiczny	Poprawa jakości życia mieszkańców i warunków gospodarowania poprzez inwestycje infrastrukturalne
3.1.	Cel operacyjny	Poprawa infrastruktury technicznej
3.2.	Cel operacyjny	Poprawa infrastruktury społecznej
3.3.	Cel operacyjny	Poprawa cyfryzacji gminy
4.	Cel strategiczny	Poprawa jakości życia mieszkańców i warunków gospodarowania poprzez działania nie inwestycyjne
4.1.	Cel operacyjny	Wzrost jakości kształcenia dzieci i młodzieży
4.2.	Cel operacyjny	Wsparcie usług sektora medycznego poprzez upowszechnianie profilaktyki
4.3.	Cel operacyjny	Wzrost umiejętności mieszkańców dorosłych
4.4.	Cel operacyjny	Lepsze rządzenie poprzez poprawę stanu bezpieczeństwa publicznego, sprawną administrację oraz wspieranie rozwoju organizacji pozarządowych

Źródło: opracowanie własne.

4. POWIĄZANIE STRATEGII ROZWOJU GMINY WIERZBICA Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI SZCZEBŁA KRAJOWEGO, WOJEWÓDZKIEGO I POWIATOWEGO

4.1. Strategia Rozwoju Gminy Wierzbica a Strategia Rozwoju Kraju

Wskazanie na powiązanie celów strategicznych i operacyjnych Aktualizacji Strategii Rozwoju Gminy Wierzbica na lata 2015-2020 z obszarami strategicznymi i celami Strategii Rozwoju Kraju 2020 zawiera Tabela 9.

Tabela 9. Powiązanie celów strategicznych i operacyjnych Gminy Wierzbica z obszarami strategicznymi i celami Strategii Rozwoju Kraju 2020.

Cele strategiczne i operacyjne Gminy Wierzbica	Obszary strategiczne i cele Strategii Rozwoju Kraju 2020
Cel strategiczny 1. Wykorzystanie dostępnego potencjału dla zrównoważonego rozwoju gospodarczego	Obszar strategiczny II. Konkurencyjna gospodarka.
Cel operacyjny 1.1. Wykorzystanie zasobów naturalnych dla rozwoju gospodarki	Cel II.2. Wzrost wydajności gospodarki
Cel operacyjny 1.2. Poprawa stanu i ochrona środowiska naturalnego w zgodzie z potrzebami żywiołymi człowieka	Cel II.6. Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko
Cel operacyjny 1.3. Rozwój konkurencyjnego rolnictwa towarowego i ekologicznego wraz z organizacją rynku dystrybucji produktów oraz przetwórstwa rolno-spożywczego	Cel II.2.3. Zwiększenie konkurencyjności i modernizacja sektora rolno-spożywczego
Cel strategiczny 2. Rozwój lokalnego rynku pracy połączony ze zwiększeniem konkurencyjności i innowacyjności lokalnej gospodarki	Obszar strategiczny II. Konkurencyjna gospodarka.
Cel operacyjny 2.1. Wzrost atrakcyjności inwestycyjnej poprzez poprawę dostępności komunikacyjnej	Cel II.7. Zwiększenie efektywności transportu
Cel operacyjny 2.2. Wspieranie małej i średniej przedsiębiorczości	Cel II.3. Zwiększenie innowacyjności gospodarki
Cel operacyjny 2.3. Wykorzystanie przygranicznego położenia, małego ruchu	Cel II.1.4. Rozwój eksportu towarów i usług

granicznego i procesu stowarzyszenia Ukrainą z UE do rozwoju kooperacji i inicjatyw gospodarczych	
Cel strategiczny 3. Poprawa jakości życia mieszkańców i warunków gospodarowania poprzez inwestycje infrastrukturalne	Obszar strategiczny II. Konkurencyjna gospodarka Obszar strategiczny III. Spójność społeczna i terytorialna
Cel operacyjny 3.1. Poprawa infrastruktury technicznej	Cel III.2. Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych
Cel operacyjny 3.2. Poprawa infrastruktury społecznej	Cel III.3. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych
Cel operacyjny 3.3. Poprawa cyfryzacji gminy	Cel II.5. Zwiększenie wykorzystania technologii cyfrowych
Cel strategiczny 4. Poprawa jakości życia mieszkańców i warunków gospodarowania poprzez działania nieinwestycyjne	Obszar strategiczny III. Spójność społeczna i terytorialna
Cel operacyjny 4.1. Wzrost jakości kształcenia dzieci i młodzieży	Cel III.2. Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych
Cel operacyjny 4.2. Wsparcie usług sektora medycznego poprzez upowszechnianie profilaktyki	Cel III.2. Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych
Cel operacyjny 4.3. Wzrost kompetencji mieszkańców gminy	Cel III.1. Integracja społeczna
Cel operacyjny 4.4. Lepsze rządzenie poprzez poprawę stanu bezpieczeństwa publicznego, sprawną administrację oraz wspieranie rozwoju organizacji pozarządowych	Cel III.1. Integracja społeczna

Źródło: opracowanie własne.

Przeprowadzona powyżej analiza porównawcza wskazuje na zgodność celów Aktualizacji Strategii Rozwoju Gminy Wierzbica na lata 2015-2020 z obszarami strategicznymi i celami Strategii Rozwoju Kraju 2020.

4.2. Strategia Rozwoju Gminy Wierzbica a Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego

Wskazanie na powiązanie celów strategicznych i operacyjnych Aktualizacji Strategii Rozwoju Gminy Wierzbica na lata 2015-2020 ze Strategią Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 zawiera Tabela 10.

Tabela 10. Powiązanie celów strategicznych i operacyjnych Gminy Wierzbica z celami strategicznymi i operacyjnymi Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020.

Cele strategiczne i operacyjne Gminy Wierzbica	Cele strategiczne i cele operacyjne Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020
Cel strategiczny 1. Wykorzystanie dostępnego potencjału dla zrównoważonego rozwoju gospodarczego	Cel strategiczny 2 - Restrukturyzacja rolnictwa oraz rozwój obszarów wiejskich; Cel strategiczny 4 - Funkcjonalna, przestrzenna, społeczna i kulturowa integracja regionu
Cel operacyjny 1.1. Wykorzystanie zasobów naturalnych dla rozwoju gospodarki	Cel operacyjny 2.4. Wspieranie przedsiębiorczości na wsi i tworzenia pozarolniczych miejsc pracy na obszarach wiejskich
Cel operacyjny 1.2. Poprawa stanu i ochrona środowiska naturalnego w zgodzie z potrzebami życiowymi człowieka	Cel operacyjny 4.5. Racjonalne i efektywne wykorzystywanie zasobów przyrody dla potrzeb gospodarczych i rekreacyjnych, przy zachowaniu i ochronie walorów środowiska przyrodniczego.
Cel operacyjny 1.3. Rozwój konkurencyjnego rolnictwa towarowego i ekologicznego wraz z organizacją rynku dystrybucji produktów oraz przetwórstwa rolno-spożywczego	Cel operacyjny 2.1. Poprawa warunków dla wzrostu konkurencyjności i towarowości gospodarstw Cel operacyjny 2.2. Rozwój przetwórstwa rolno-spożywczego
Cel strategiczny 2. Zwiększenie konkurencyjności i innowacyjności lokalnej gospodarki połączone ze wzrostem zatrudnienia	Cel strategiczny 3 - Selektywne zwiększanie potencjału wiedzy, kwalifikacji, zaawansowania technologicznego, przedsiębiorczości i innowacyjności regionu

	Cel strategiczny 4 - Funkcjonalna, przestrzenna, społeczna i kulturowa integracja regionu
Cel operacyjny 2.1. Wzrost atrakcyjności inwestycyjnej poprzez poprawę dostępności komunikacyjnej	Cel operacyjny 4.1. Poprawa wewnętrznego skomunikowania regionu
Cel operacyjny 2.2. Wspieranie małej i średniej przedsiębiorczości	Cel operacyjny 3.3. Stworzenie systemu wsparcia naukowego, eksperckiego i wdrożeniowego na rzecz rozwoju wybranych sektorów gospodarki
Cel operacyjny 2.3. Wykorzystanie przygranicznego położenia, małego ruchu granicznego i procesu stowarzyszenia Ukrainą z UE do rozwoju kooperacji i inicjatyw gospodarczych	Cel operacyjny 4.4. Przetłumaczanie niekorzystnych efektów przygranicznego położenia regionu.
Cel strategiczny 3. Poprawa jakości życia mieszkańców i warunków gospodarowania poprzez inwestycje infrastrukturalne	Cel strategiczny 2 - Restrukturyzacja rolnictwa oraz rozwój obszarów wiejskich Cel strategiczny 3 - Selektywne zwiększanie potencjału wiedzy, kwalifikacji, zaawansowania technologicznego, przedsiębiorczości i innowacyjności regionu
Cel operacyjny 3.1. Poprawa infrastruktury technicznej	Cel operacyjny 2.5. Wyposażanie obszarów wiejskich w infrastrukturę transportową, komunalną i energetyczną
Cel operacyjny 3.2. Poprawa infrastruktury społecznej	Cel operacyjny 2.4. Wspieranie przedsiębiorczości na wsi i tworzenia pozarolniczych miejsc pracy na obszarach wiejskich
Cel operacyjny 3.3. Poprawa cyfryzacji gminy	Cel operacyjny 3.6. Rozwój społeczeństwa informacyjnego
Cel strategiczny 4. Poprawa jakości życia mieszkańców i warunków gospodarowania poprzez działania nieinwestycyjne	Cel strategiczny 4 - Funkcjonalna, przestrzenna, społeczna i kulturowa integracja regionu
Cel operacyjny 4.1. Wzrost jakości	Cel operacyjny 4.2. Wspieranie włączenia

kształcenia dzieci i młodzieży	społecznego
Cel operacyjny 4.2. Wsparcie usług sektora medycznego poprzez upowszechnianie profilaktyki	Cel operacyjny 4.2. Wspieranie włączenia społecznego
Cel operacyjny 4.3. Wzrost kompetencji mieszkańców gminy	Cel operacyjny 4.2. Wspieranie włączenia społecznego
Cel operacyjny 4.4. Lepsze rządzenie poprzez poprawę stanu bezpieczeństwa publicznego, sprawną administrację oraz wspieranie rozwoju organizacji pozarządowych	Cel operacyjny 4.3. Wzmacnianie społecznej tożsamości regionalnej i rozwijanie więzi współpracy wewnątrzregionalnej

Źródło: opracowanie własne.

Przeprowadzona powyżej analiza porównawcza wskazuje na zgodność celów Aktualizacji Strategii Rozwoju Gminy Wierzbica na lata 2015-2020 z celami Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020.

4.3. Strategia Rozwoju Gminy Wierzbica a Strategia Rozwoju Powiatu Chełmskiego

Wskazanie na powiązanie celów strategicznych i operacyjnych Aktualizacji Strategii Rozwoju Gminy Wierzbica na lata 2015-2020 z Aktualizacją Strategii Rozwoju Powiatu Chełmskiego na lata 2015-2020 zawiera Tabela 11.

Tabela 11. Powiązanie celów strategicznych i operacyjnych Gminy Wierzbica z celami strategicznymi i operacyjnymi Aktualizacji Strategii Rozwoju Powiatu Chełmskiego na lata 2014-2020.

Cele strategiczne i operacyjne Gminy Wierzbica	Cele strategiczne i cele operacyjne Aktualizacji Strategii Rozwoju Powiatu Chełmskiego na lata 2015-2020
Cel strategiczny 1. Wykorzystanie dostępnego potencjału dla zrównoważonego rozwoju gospodarczego	Cel strategiczny 1 - Zrównoważone wykorzystanie istniejących zasobów dla rozwoju społeczno-gospodarczego
Cel operacyjny 1.1. Wykorzystanie zasobów naturalnych dla rozwoju gospodarki	Cel operacyjny 1.1. Gospodarcze wykorzystanie istniejących zasobów naturalnych
Cel operacyjny 1.2. Poprawa stanu i ochrona środowiska naturalnego w zgodzie z	Cel operacyjny 1.2. Ochrona środowiska

potrzebami życiowymi człowieka	w zgodzie z potrzebami życiowymi człowieka
Cel operacyjny 1.3. Rozwój konkurencyjnego rolnictwa towarowego i ekologicznego wraz z organizacją rynku dystrybucji produktów oraz przetwórstwa rolno-spożywczego	Cel operacyjny 1.3. Rozwój rolnictwa towarowego i ekologicznego wraz z organizacją rynku dystrybucji produktów oraz przetwórstwa rolno-spożywczego
Cel strategiczny 2. Rozwój lokalnego rynku pracy połączony ze zwiększeniem konkurencyjności i innowacyjności lokalnej gospodarki	Cel strategiczny 2 - Zwiększenie konkurencyjności i innowacyjności lokalnej gospodarki połączone ze wzrostem zatrudnienia
Cel operacyjny 2.1. Wzrost atrakcyjności inwestycyjnej poprzez poprawę dostępności komunikacyjnej	Cel operacyjny 2.1. Rozwój infrastruktury liniowej i punktowej służącej poprawie dostępności transportowej i atrakcyjności inwestycyjnej
Cel operacyjny 2.2. Wspieranie małej i średniej przedsiębiorczości	Cel operacyjny 2.2. Promowanie i wspieranie innowacyjności
Cel operacyjny 2.3. Wykorzystanie przygranicznego położenia, małego ruchu granicznego i procesu stowarzyszenia Ukrainą z UE do rozwoju kooperacji i inicjatyw gospodarczych	Cel operacyjny 2.3. Wykorzystanie przygranicznego położenia, małego ruchu granicznego i procesu stowarzyszenia Ukrainą z UE do rozwoju kooperacji i inicjatyw gospodarczych
Cel strategiczny 3. Poprawa jakości życia mieszkańców i warunków gospodarowania poprzez inwestycje infrastrukturalne	Cel strategiczny 2 - Zwiększenie konkurencyjności i innowacyjności lokalnej gospodarki połączone ze wzrostem zatrudnienia Cel strategiczny 3 - Wzrost poziomu zatrudnienia i jakości życia mieszkańców powiatu
Cel operacyjny 3.1. Poprawa infrastruktury technicznej	Cel operacyjny 2.1. Rozwój infrastruktury liniowej i punktowej służącej poprawie dostępności transportowej i atrakcyjności inwestycyjnej
Cel operacyjny 3.2. Poprawa infrastruktury społecznej	Cel operacyjny 3.2. Rozbudowa infrastruktury sportowo-rekreacyjnej i turystycznej służącej zwiększeniu zatrudnienia w sektorze usług
Cel operacyjny 3.3. Poprawa cyfryzacji gminy	Cel operacyjny 3.3. Rozwój społeczeństwa

	informacyjnego
Cel strategiczny 4. Poprawa jakości życia mieszkańców i warunków gospodarowania poprzez działania nieinwestycyjne	Cel strategiczny 4 - Podnoszenie kompetencji i zdolności do kooperacji mieszkańców oraz ograniczenie wykluczenia cywilizacyjnego
Cel operacyjny 4.1. Wzrost jakości kształcenia dzieci i młodzieży	Cel operacyjny 4.1. Stałe podnoszenie poziomu wykształcenia i wiedzy mieszkańców oraz dostosowywanie oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy
Cel operacyjny 4.2. Wsparcie usług sektora medycznego poprzez upowszechnianie profilaktyki	Cel operacyjny 4.2. Poprawa stanu zdrowia mieszkańców i jakości świadczonych usług w publicznej służbie zdrowia
Cel operacyjny 4.3. Wzrost kompetencji mieszkańców gminy	Cel operacyjny 4.3. Przeciwdziałanie wykluczeniu cywilizacyjnemu w zakresie społecznym, kulturalnym, edukacyjnym, informatycznym, komunikacyjnym, technicznym.
Cel operacyjny 4.4. Lepsze rządzenie poprzez poprawę stanu bezpieczeństwa publicznego, sprawną administrację oraz wspieranie rozwoju organizacji pozarządowych	Cel operacyjny 4.4. Poprawa stanu bezpieczeństwa publicznego, jakości rządzenia oraz wspieranie rozwoju organizacji pozarządowych

Źródło: opracowanie własne.

Przeprowadzona powyżej analiza porównawcza wskazuje na zgodność celów Aktualizacji Strategii Rozwoju Gminy Wierzbica na lata 2015-2020 z celami Aktualizacji Strategii Rozwoju Powiatu Chełmskiego na lata 2015-2020.

5. SYSTEM MONITOROWANIA I OCENY REALIZACJI WSKAŹNIKÓW OSIĄGANIA CELÓW STRATEGII

Zaktualizowana Strategia Rozwoju Gminy Wierzbica na lata 2015-2020 będzie monitorowana w oparciu o konkretne wskaźniki liczbowe przypisane do każdego celu strategicznego i operacyjnego. Zestawienie wskaźników z przypisanymi do nich celami strategicznymi lub operacyjnymi przedstawia Tabela 12. Na podstawie wielkości wskaźnika za dany okres będzie

dokonywana ocena stopnia realizacji osiągania przyjętych w Strategii celów. Ocena taka może być przeprowadzona na każdym etapie realizacji Strategii, ale nie później niż w połowie okresu planowania, czyli do końca 2017 roku. Na podstawie przeprowadzonej oceny może wystąpić konieczność kolejnej aktualizacji dokumentu.

Tabela 12. Zestawienie wskaźników osiągania poszczególnych celów strategicznych i operacyjnych.

Cele strategiczne i operacyjne Gminy Wierzbica	Wskaźniki osiągania celów
Cel strategiczny 1. Wykorzystanie dostępnego potencjału dla zrównoważonego rozwoju gospodarczego	Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON
Cel operacyjny 1.1. Wykorzystanie zasobów naturalnych dla rozwoju gospodarki	Dochody własne do budżetu gminy na 1 mieszkańca
Cel operacyjny 1.2. Poprawa stanu i ochrona środowiska naturalnego w zgodzie z potrzebami żywiołymi człowieka	Ludność obsługiwana przez oczyszczalnie ścieków miejskie i wiejskie
Cel operacyjny 1.3. Rozwój konkurencyjnego rolnictwa towarowego i ekologicznego wraz z organizacją rynku dystrybucji produktów oraz przetwórstwa rolno-spożywczego	Jednostki wpisane do rejestru REGON wg sekcji PKD 2007 Sekcja A - Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo
Cel strategiczny 2. Rozwój lokalnego rynku pracy połączony ze zwiększeniem konkurencyjności i innowacyjności lokalnej gospodarki	Udział liczby pracujących w ogólnej liczbie mieszkańców w wieku produkcyjnym
Cel operacyjny 2.1. Wzrost atrakcyjności inwestycyjnej poprzez poprawę dostępności komunikacyjnej	Udział wydatków z budżetu Gminy na drogi publiczne w wydatkach ogółem
Cel operacyjny 2.2. Wspieranie małej i średniej przedsiębiorczości	Środki z Unii Europejskiej na finansowanie programów i projektów unijnych pozyskane przez Gminę w przeliczeniu na 1 mieszkańca - ogółem
Cel operacyjny 2.3. Wykorzystanie przygranicznego położenia, małego ruchu granicznego i procesu stowarzyszenia Ukrainy z UE do rozwoju kooperacji i inicjatyw	Liczba projektów realizowanych w ramach współpracy międzynarodowej

gospodarczych	
Cel strategiczny 3. Poprawa jakości życia mieszkańców i warunków gospodarowania poprzez inwestycje infrastrukturalne	Korzystający z instalacji w % ogółu ludności z wodociągu, kanalizacji i z gazu
Cel operacyjny 3.1. Poprawa infrastruktury technicznej	Korzystający z instalacji w % ogółu ludności z wodociągu, kanalizacji i z gazu
Cel operacyjny 3.2. Poprawa infrastruktury społecznej	Liczba osób korzystających z noclegów w turystycznych obiektach noclegowych
Cel operacyjny 3.3. Poprawa cyfryzacji gminy	Udział wydatków z budżetu Gminy w dziale „Informatyka”
Cel strategiczny 4. Poprawa jakości życia mieszkańców i warunków gospodarowania poprzez działania nieinwestycyjne	Zużycie mediów w gospodarstwach domowych w ciągu roku na 1 mieszkańca: - energii elektrycznej - gazu - wody
Cel operacyjny 4.1. Wzrost jakości kształcenia dzieci i młodzieży	Liczba miejsc w placówce wychowania przedszkolnego
Cel operacyjny 4.2. Wsparcie usług sektora medycznego poprzez upowszechnianie profilaktyki	Podstawowa opieka zdrowotna – liczba porad
Cel operacyjny 4.3. Wzrost kompetencji mieszkańców gminy	Zużycie energii elektrycznej na 1 mieszkańca - ogółem
Cel operacyjny 4.4. Lepsze rządzenie poprzez poprawę stanu bezpieczeństwa publicznego, sprawną administrację oraz wspieranie rozwoju organizacji pozarządowych	Przestępstwa stwierdzone ogółem na 1000 mieszkańców - ogółem

Źródło: opracowanie własne.

SPIS TABEL I RYSUNKÓW

Tabela 1. Porównanie wskaźnika przedsiębiorczości (liczba podmiotów gospodarczych na 1 tys. mieszkańców) w Gminie Wierzbica z gminami sąsiednimi i powiatem chełmskim według stanu na koniec roku 2013.	9
Tabela 2. Różnica między dochodami i wydatkami budżetu Gminy Wierzbica w latach 2007-2012 w PLN.	14
Tabela 3. Sieć drogowa na terenie Gminy Wierzbica z podziałem na kategorie.....	16
Tabela 4. Porównanie korzystających z instalacji wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej w Gminie Wierzbica i w powiecie chełmskim, województwie lubelskim i w Polsce w 2012 roku w %.	17
Tabela 5. Odpowiedzi na pytanie o mocne strony Gminy Wierzbica.	19
Tabela 6. Odpowiedzi na pytanie o słabe strony Gminy Wierzbica.....	20
Tabela 7. Analiza SWOT dla Gminy Wierzbica.	24
Tabela 8. Cele strategiczne i cele operacyjne rozwoju Gminy Wierzbica do 2020 roku.	28
Tabela 9. Powiązanie celów strategicznych i operacyjnych Gminy Wierzbica z obszarami strategicznymi i celami Strategii Rozwoju Kraju 2020.....	30
Tabela 10. Powiązanie celów strategicznych i operacyjnych Gminy Wierzbica z celami strategicznymi i operacyjnymi Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020....	32
Tabela 11. Powiązanie celów strategicznych i operacyjnych Gminy Wierzbica z celami strategicznymi i operacyjnymi Aktualizacji Strategii Rozwoju Powiatu Chełmskiego na lata 2014-2020.....	34
Tabela 12. Zestawienie wskaźników osiągania poszczególnych celów strategicznych i operacyjnych.	37
Rysunek 1. Położenie Gminy Wierzbica na tle mapy administracyjnej województwa lubelskiego. ...	6
Rysunek 2. Urodzenia i zgony na 1 tys. mieszkańców w Gminie Wierzbica w latach 2007-2013.....	7
Rysunek 3. Liczba ludności Gminy Wierzbica w latach 2007-2013.	7
Rysunek 4. Liczba bezrobotnych zarejestrowanych w Gminie Wierzbica w latach 2007-2013.	8
Rysunek 5. Struktura własnościowa przedsiębiorstw wpisanych do rejestru REGON na terenie Gminy Wierzbica w 2013 roku.	8
Rysunek 6. Liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON na terenie Gminy Wierzbica w latach 2007-2013 wraz z zaznaczoną linią trendu.	9
Rysunek 7. Mały ruch graniczny oraz wydatki poniesione w Polsce przez cudzoziemców przekraczających granicę polsko-ukraińską w latach 2009-2013.....	11
Rysunek 8. Delimitacja obszarów oddziaływania granicy na podstawie odległości od granicy miejsca dokonania zakupów przez Polaków i cudzoziemców przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski w IV kwartale 2013 roku.	12
Rysunek 9. Dochody budżetu Gminy Wierzbica w latach 2007-2012 wraz z zaznaczoną linią trendu.	13
Rysunek 10. Wydatki budżetu Gminy Wierzbica w latach 2007-2012 wraz z zaznaczoną linią trendu.	13
Rysunek 11. Udział mieszkańców Gminy Wierzbica korzystających z sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej w ogólnej liczbie mieszkańców w latach 2007-2012 w %.	17
Rysunek 12. Struktura ankietowanych pod względem wieku.	18
Rysunek 13. Struktura ankietowanych pod względem wykształcenia.	19
Rysunek 14. Rozkład odpowiedzi na pytanie o zagrożenia dla rozwoju Gminy Wierzbica.	21

Rysunek 15. Rozkład odpowiedzi na pytanie o szanse dla rozwoju Gminy Wierzbica.	21
Rysunek 16. Uzyskane odpowiedzi na pytanie o najpilniejsze problemy do rozwiązania w skali od 1 do 5.....	22
Rysunek 17. Wieloaspektowy test satysfakcji z obsługi przez pracowników Urzędu Gminy Wierzbica.	23
Rysunek 18. Wizja i misja rozwoju Gminy Wierzbica w perspektywie do roku 2020.	27
Rysunek 19. Powiązanie wizji i misji rozwoju Gminy Wierzbica z celami strategicznymi i celami operacyjnymi.	28

ZAŁĄCZNIKI – WIELOLETNI PROGRAM INWESTYCYJNY NA LATA 2016-2020

(Projekt)

WIELOLETNI PROGRAM INWESTYCYJNY NA LATA 2016 - 2020

Lp.	Nazwa projektu	Cele projektu	Zadania inwestycyjne	Koszty projektu w cenach stałych	Okres realizacji
1.	Gospodarka ściekami	- poprawa stanu ochrony środowiska poprzez likwidację zbiorników bezodpływowych, - ochrona płytkich warstw wodonośnych, - poprawa jakości ścieków oczyszczonych wg standardów Unii Europejskiej.	1) Budowa kanalizacji sanitarnej w m. Busówno, Busówno-Kolonia	5.000 000	2016-2020
			2) Budowa kanalizacji sanitarnej w m. Staszyce, Kozia Góra, Pniówno, Kamienna Góra.	8.000 000	2016-2020
			3) Budowa kanalizacji sanitarnej z oczyszczalnią w m. Syczyn.	3.700 000	2016-2020
			4) Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie gminy.	3.000 000	2016-2020
			5) Budowa technicznego uzbrojenia terenu w sieć kanalizacyjną w m. Wierzbica-Osiedle.	490 000	2016- 2018

2.	Gospodarka mieszkaniowa	- poprawa warunków socjalnych, - zracjonalizowanie gospodarki cieplnej obiektów użyteczności publicznej.	1) Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej z zagospodarowaniem terenu w m. Wierzbica-Osiedle.	800 000	2016-2020
			2) Remont budynku b. Ośrodka Zdrowia z przeznaczeniem na cele publiczne.	500 000	2016-2020
3.	Baza oświatowo – sportowa,	- wyrównywanie warunków i poziomu nauczania, - stworzenie bazy dla uprawiania sportów indywidualnych i zespołowych.	1) Urządzenie i wyposażenie pracowni językowej i informatycznej.	***	2016-2020
			2) Zagospodarowanie terenu z budową obiektu sportowego przy Zespole Szkół w m. Wierzbica-Osiedle.	4.000 000	2016-2020
4.	Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	- podniesienie standardu życia i pracy na wsi, - podniesienie atrakcyjności turystycznej, - wzrost atrakcyjności inwestycyjnej, zaspokojenie potrzeb społecznych i kulturalnych, - rozwój tożsamości społeczności wiejskiej i zachowanie dziedzictwa kulturowego.	1) Przebudowa świetlic wiejskich wraz z zagospodarowaniem przestrzeni publicznej w m. Kozia Góra, Ochoża, Wólka Tarnowska.	2.000 000	2016-2020
			2) Budowa domu kultury w m. Wierzbica-Osiedle.	2.000 000	2016-2020

5.	Sieć komunikacji lokalnej	- tworzenie funkcjonalnych układów komunikacyjnych z siecią dróg ponadlokalnych, - budowa dróg w rejonach zabudowy zagrodowej i rolniczej, poprawa standardów dróg dojazdowych.	1) Budowa dróg osiedlowych w m. Wierzbica-Osiedle. 2) Budowa drogi Chylin-Tarnów 3) Modernizacja dróg: a) Wólka Tarnowska, b) Kamienna Góra, c) Ochoża, d) Święcica, e) Olchowiec Kolonia, f) Wólka Tarnowska- Wygoda.	2.900 000 3.000 000 500 000 250 000 1.000 000 600 000 500 000 800 000	2016-2018 2016-2020 2016-2020
6.	Zagospodarowanie odpadów	- odzysk surowców wtórnych poprzez segregację i gospodarcze wykorzystanie, - poprawa jakości i walorów środowiska naturalnego.	Budowa punktu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych.	600 000	2016-2018
7.	Ochrona przeciwpożarowa	- poprawa stanu bezpieczeństwa przeciwpożarowego na terenie gminy.	Doposażenie jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej w gminie Wierzbica.	1.500 000	2016-2020
8.	Rozwój społeczeństwa informacyjnego dla Gminy Wierzbica	- umożliwienie dostępności do sprzętu komputerowego dla rodzin o niskich dochodach, - zabezpieczenie powszechnego dostępu do zasobów Internetu, - rozwój dostępu do e-usług, - zapewnienie równości szans obywateli poprzez walkę z wykluczeniem i patologią społeczną.	1) Program zapobiegający wykluczeniu społecznemu. 2) Zapewnienie dostępności do Internetu.	1.500 000	2016-2020

9.	Wytwarzanie energii ze źródeł odnawialnych	- wykorzystanie naturalnych uwarunkowań jako elementu pozyskania energii słonecznej dla mieszkańców gminy.	Budowa kolektorów słonecznych	700 000	2016-2020
10.	Układ ciągów dla pieszych	- poprawa stanu bezpieczeństwa pieszych w lokalnym ruchu drogowym, - zmiana estetyki miejscowej przestrzeni publicznej.	Budowa chodników w miejscowościach: 1) Wierzbica-Osiedle, 2) Busówno-Kolonia, 3) Busówno, 4) Wierzbica.	1.500 000	2016-2020
11.	Rozwój bazy wychowawczej	- poprawa warunków opieki przedszkolnej, - stworzenie warunków do objęcia opieką przedszkolną większej liczby dzieci.	Budowa przedszkola.	3.000 000	2016-2018
12.	Planowanie i organizacja zaopatrzenia w paliwa gazowe	- zmniejszenie emisji CO ₂ - zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego, - umożliwienie dostępu do nowych źródeł energii	Opracowanie projektu założeń do planu zaopatrzenia w paliwa w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe	500.000	2016-2020

*** Koszty całkowite projektów, koszty inwestycyjne oraz limity wydatków na ich realizację będą określone corocznie w budżecie gminy.